

**UNIVERZA V MARIBORU
EKONOMSKO-POSLOVNA FAKULTETA, MARIBOR**

Delo diplomskega seminarja

**GOSPODARSKA GIBANJA IN PRIMERJAVA
CEN STORITEV V SLOVENIJI IN BELGIJI**

***ECONOMIC TREND AND PRICE COMPARISON OF
SERVICES IN SLOVENIA AND BELGIUM***

Kandidatka: Marjeta Zorin
Študentka rednega študija
Številka indeksa: 81647675
Program: Bolonjski univerzitetni
Študijska usmeritev: Ekonomija
Mentor: izr. prof. dr. Jani Bekő
Študijsko leto: 2008/2009

Maribor, september 2009

Predgovor

Slovenija in Belgija se uvrščata med razvite države in države z visokim dohodkom. Obe sta članici Evropske unije (EU) in prav tako Ekonomske in monetarne unije (EMU). Glavne zunanjetrgovinske partnerice obeh držav so članice Evropske unije.

Poleg skupnih točk, ki jih državi imata, pa je med njima veliko razlik. Belgijsko gospodarstvo je vzor ostalim državam EU-27. Belgijski BDP na prebivalca je leta 2008 presegal povprečje EU-27 za 14,6 %, raven cen je bila leta 2007 višja za 6,3 %, produktivnost dela pa naj bi bila po napovedih Evropske komisije lani za 28,9 % višja kot v EU-27.

Slovenija je sicer mlajša članica Evropske unije, vendar velja za eno izmed bolj uspešnih tranzicijskih gospodarstev. Slovenija nekoliko zaostaja za povprečjem držav EU-27; lani je bil slovenski BDP na prebivalca za 10,2 % nižji od evropskega povprečja, raven cen je bila za 22,2 % nižja, produktivnost dela pa je zaostajala za povprečjem EU-27 za 15 %.

Slovenija se približuje evropskemu povprečju in tako se z leti razlike v makroekonomskih parametrih zmanjšujejo. Proces približevanja se je še posebej intenziviral z vstopom na skupni evropski trg in s sprejetjem evra. Pravimo namreč, da je opaziti proces realne in nominalne konvergence, kar pomeni približevanje manj razvite regije ali države k razvitejši regiji oziroma državi.

Da bi ugotovili, koliko slovensko gospodarstvo zaostaja za belgijskim gospodarstvom, ki velja za enega izmed najbolj razvitih na svetu, smo sprva predstavili gospodarske razlike med obema državama. V nadaljevanju pa bomo predstavili izsledke raziskave, v okviru katere smo popisali cene 100 storitev v Sloveniji in Belgiji v začetku leta 2009.

Kazalo

1. Uvod	4
1.1. Opredelitev področja in opis problema	4
1.2. Namen, cilji in osnovne trditve	4
1.3. Predpostavke in omejitve raziskave	6
1.4. Metode raziskovanja	6
2. Pregled gospodarskih gibanj v Sloveniji in Belgiji	7
2.1. Gospodarska aktivnost	7
2.2. Brezposelnost in plače.....	11
2.3. Javnofinančna gibanja	13
2.4. Cenovna gibanja in raven cen	15
2.5. Gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Belgijo.....	17
3. Primerjava ravni cen storitev med Slovenijo in Belgijo	22
3.1. Metodološka pojasnila.....	22
3.1.1. <i>Censka pariteta</i>	22
3.1.2. <i>Raven censke paritete</i>	23
3.2. Rezultati primerjave cen storitev med Slovenijo in Belgijo	24
3.2.1. <i>Raven cen storitvenih skupin v Sloveniji v primerjavi z Belgijo</i>	25
3.2.2. <i>Obrtne storitve in popravila</i>	25
3.2.3. <i>Osebne in druge storitve</i>	26
3.2.4. <i>Stanarina</i>	27
3.2.5. <i>Komunalne storitve</i>	27
3.2.6. <i>Finančne in druge storitve</i>	28
3.2.7. <i>Storitve za izobraževanje in kulturo</i>	28
3.2.8. <i>Storitve družbenega varstva</i>	29
3.2.9. <i>Prometne storitve</i>	29
3.2.10. <i>Gostinske in hotelske storitve</i>	30
3.2.11. <i>Komunikacije</i>	31
4. Sklepne ugotovitve	32
Povzetek	34
Abstract	35
Literatura	36
Viri	37
Priloge	39
Seznam tabel	43
Seznam slik	45

1. Uvod

1.1. *Opredelitev področja in opis problema*

Raven cen v določeni državi je indikator, ki nam pove, ali je država razvita, ali pa je med manj razvitimi v primerjavi z ostalimi državami. To prepričanje ni le samo laično, marveč je tudi ekonomsko dokazano. Več ekonomistov je raziskovalo povezavo med razvitostjo gospodarstva in pa ravni cen, kar je vodilo v uveljavljanje različnih teorij, temelječih bodisi na produktivnosti dela bodisi na relativni razpoložljivosti kapitala in dela.

Temelj dela diplomskega seminarja je analiza drobnoprodajnih cen storitev v Sloveniji in Belgiji. Belgija je bila ena izmed prvih industrializiranih držav v Evropi, vsa večja mesta so bila z železnico povezana že v štiridesetih letih 19. stoletja. Tudi kolonialna dejavnost je bila v tej državi prisotna skoraj 80 let. V kolonialni lasti so namreč imeli afriški Kongo vse do leta 1960, državi Burundi in Ruanda pa sta bili pod belgijsko upravo do leta 1962. Belgija je ena izmed šestih ustanoviteljic prvih zahodnoevropskih povezav. Glavno mesto Bruselj je bil sprva sedež Evropske gospodarske skupnosti, danes pa je sedež Evropske unije. Belgija ima visok BDP na prebivalca. Leta 2008 je ta presegal povprečje EU-27 za 14,6 %. Raven cen pa je bila leta 2007 za 6,3 % višja od povprečja držav EU-27 (Eurostat 2009a).

V primerjavi z Belgijo je Slovenija dokaj mlado gospodarstvo. S politično in gospodarsko osamosvojitvijo je Slovenija začela svojo intenzivno razvojno pot. Velja tudi za eno izmed uspešnejših tranzicijskih držav v Evropi, saj je leta 2004 vstopila v Evropsko unijo, nato pa leta 2007 prevzela tudi evro. Gledano z vidika BDP na prebivalca še nekoliko zaostaja za povprečjem EU-27 (leta 2008 za 10,2 %), kar pa se tiče ravni cen pa je bila leta 2007 ta za 22,2 % nižja od povprečja v EU-27 (Eurostat 2009a).

Državi sta si gospodarsko gledano dokaj različni. Slovenija je v procesu gospodarske konvergence in se iz leta v leto na vseh področjih približuje povprečju EU. Na drugi strani pa Belgija ruši vsa evropska povprečja. Seveda moramo pri primerjavah upoštevati, da gre pri Belgiji za staro tržno ekonomijo, ki je ena izmed najbolj razvitih v Evropi, medtem ko je Slovenija šele pred dobrimi sedemnajstimi leti spremenila svoj gospodarski sistem in se v dokaj kratkem času močno približala razvitim evropskim ekonomijam.

1.2. *Namen, cilji in osnovne trditve*

Namen

Kadar govorimo o konvergenčnih kriterijih sklepamo, da gre za kriterije, ki omogočajo približevanje gospodarstva določene države h gospodarstvu Evropske unije. Konvergenca cen je tako posledica razvoja enotnega trga. Evropska unija, še posebej pa države evroobmočja, naj bi delovale kot enotna gospodarska skupina, zaradi česar je moč pričakovati zблиževanje ravni cen držav članic. Gospodarska stvarnost pa vendarle priča o obstoju pomembnih cenovnih razlik tudi med državami evroobmočja. Razlike v cenah so najbolj očitne pri nemenjalnih dobrinah, se pravi pri dobrinah, s katerimi države med seboj ne trgujejo. Zelo dober primer za takšno vrsto dobrin so storitve. Če pa vzamemo v ozir menjalne dobrine, kot so industrijski izdelki, pa so cenovne razlike manjše.

Namen tega diplomskega seminarja je tako predstaviti in primerjati gospodarske razmere v dveh državah evroobmočja, in sicer v Sloveniji in Belgiji. Primerjali bomo zlasti rast BDP, brezposelnost, inflacijska gibanja, javnofinančna gibanja in obseg gospodarskega sodelovanja med državama. Znotraj te primerjave je zlasti pomembno izpostaviti konvergenco cen v samem evroobmočju. Z razlago le-te bo možno najti tudi vzroke za cenovne razpone in tudi utemeljitev zanje. Nadaljnji namen diplomskega seminarja je primerjava drobnoprodajnih cen med državama za skupine storitev, za katere je bil popis cen izveden v Sloveniji in Belgiji.

Cilji

Mednarodna primerjava slovenskih drobnoprodajnih cen storitev je osnova za ugotovitev, kolikšna je raven cen v Sloveniji v primerjavi z eno izmed vodilnih držav Evropske unije, Belgijo. Naslednji cilj je tudi ugotoviti, kakšna so razmerja med cenami posameznih storitev v Sloveniji v primerjavi z Belgijo. To bomo dosegli s pomočjo izračuna censkih paritet, censkih disparitet in agregatne censke paritete v vzorcu zajetih storitev. Popisana košarica obsega 100 storitvenih postavk. Te storitve so razdeljene v deset skupin. To so: obrtne storitve in popravila, osebne in druge storitve, stanarina, komunalne storitve, finančne in druge storitve, storitve za izobraževanje in kulturo, storitve družbenega varstva, prometne storitve, komunikacije ter gostinske in hotelske storitve. Slednja skupina je sestavljena iz treh podskupin: gostinskih storitev, hotelskih storitev in hitre hrane.

Osnovne trditve

Trditve, ki jih bomo poskušali preveriti v diplomskem seminarju, so naslednje:

- Poznamo dve vrsti dobrin, menjalne in nemenjalne. Prve so proizvod predelovalnega in industrijskega sektorja, medtem ko so druge predvsem storitve. Največje cenovne razlike se pojavljajo ravno v segmentu nemenjalnih dobrin, saj je raven teh cen vezana na raven domače kupne moči porabnikov.
- Splošna raven cen v Sloveniji se skozi čas v primerjavi z Belgijo zvišuje, vendar je ta še vedno nižja od belgijske ravni.
- Vse skupine storitev so v Sloveniji absolutno cenejše v primerjavi z Belgijo.

1.3. Predpostavke in omejitve raziskave

Diplomski seminar temelji na raziskavi cen, ki smo jo izvedli pretežno s pomočjo terenskega dela. Popis cen temelji na zbiranju petih drobnoprodajnih cen za vsako storitev, tako v Belgiji kot v Sloveniji. V obeh državah je popisovanje potekalo v več mestih:

- Maribor, Ljubljana, Portorož, Celje in Rogaška Slatina v Sloveniji in
- Gent, Bruselj, Brugge, Antwerpen v Belgiji.

Pri delu izhajamo iz predpostavke o zadostni stopnji istovrstnosti proučevanih storitvenih kategorij, čeprav razlike v specifikaciji storitev med državami niso neobičajne. V našem primeru je primerljivost storitev zlasti otežena v skupini komunalnih storitev in finančnih storitev. Pri izračunu cenovnih neskladij izhajamo tudi iz predpostavke da so censka razmerja v Belgiji za primer Slovenije referenčna.

1.4. Metode raziskovanja

V samem diplomskem seminarju bodo uporabljene naslednje metode: metoda deskripcije, komparativna metoda in metoda kompilacije. V drugem poglavju pri predstavitvi gospodarskih gibanj obeh držav bomo z metodo deskripcije in komparativno metodo prikazali glavne ekonomske indikatorje Slovenije in Belgije. Skozi celotno delo bomo tudi uporabili metodo kompilacije, s katero bomo povzeli spoznanja, rezultate drugih avtorjev, ki so se že ukvarjali z obravnavano problematiko. Pri tretjem poglavju bomo tako kot v prejšnjem uporabili prvi dve metodi, s katerima bomo prikazali in analizirali rezultate censkih razmerij med državama.

Vzorec analiziranih storitev je v naši raziskavi izbran na osnovi drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev Statističnega urada RS. Podatki o pridobljenih cenah storitev se nanašajo na mesec januar in februar leta 2009. Podatke smo pridobili predvsem s terenskim delom, nekaj pa tudi s pomočjo interneta.

Pri analizi censkih razmerij smo se osredotočili na uporabo metodologije, katero v svojih raziskavah uporablja Inštitut za ekonomsko diagnozo in prognozo (IEDP) na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru.

2. Pregled gospodarskih gibanj v Sloveniji in Belgiji

Belgija je po površini večja od Slovenije za približno 47 %, po prebivalstvu pa presega našo državo kar za 5-krat. Kljub temu da je Belgija ena izmed majhnih in gosto poseljenih držav članic Evropske unije, jo uvrščamo med najrazvitejše države sveta. Osnova za gospodarski razvoj Belgije je bila njena centralna lega, razcvet trgovine in industrije ter visoka produktivnost delovne sile. Dandanes velja Belgija za zelo odprto gospodarstvo. Povprečni posamični delež uvoza oziroma izvoza blaga in storitev znaša okoli 85 % njenega BDP.

Slovenija, ki je prav tako majhna evropska država, velja za eno izmed najbolj razvitih držav srednje in vzhodne Evrope. V obdobju po osamosvojitvi je uspešno prestala fazo tranzicije. Je ena izmed mlajših članic Evropske unije. Slovensko gospodarstvo je prav tako kot belgijsko zelo odvisno od gibanj na tujih trgih. V primerjavi z Belgijo, Slovenija zaostaja v gospodarski aktivnosti in produktivnosti delovne sile, vendar se razlike v makroekonomskih parametrih z leti zmanjšujejo. Slovenija se približuje belgijski stopnji razvitosti in podobni gospodarski strukturi, kar je posledica realne in nominalne konvergence.

V nadaljevanju diplomskega dela bomo podrobneje analizirali gospodarski položaj Slovenije in Belgije. Primerjali bomo gospodarsko aktivnost, brezposelnost in plače, javnofinančna in cenovna gibanja ter raven cen v obeh državah. Poglavje bomo zaključili s pregledom gospodarskega sodelovanja med državama.

2.1. Gospodarska aktivnost

Belgija in Slovenija sta članici Evropske unije, vendar sta si gospodarsko dokaj različni. Po podatkih Eurostata (2009c) je Belgija spadala v skupino držav, katerih BDP je presegal povprečje EU-27 za 10-30 %. Čeprav je bil slovenski BDP na prebivalca leta 2008 za 10,2 % nižji od evropskega povprečja, pa je Slovenija poleg Cipra med državami članicami, ki so leta 2004 vstopile v Evropsko unijo, najbogatejša (tabela 1). V obdobju osmih let se je BDP na prebivalca v Sloveniji povečal s 15.200 € na 22.800 €. Belgijski BDP na prebivalca se je prav tako povečal, in sicer s 24.000 € na 29.800 €.

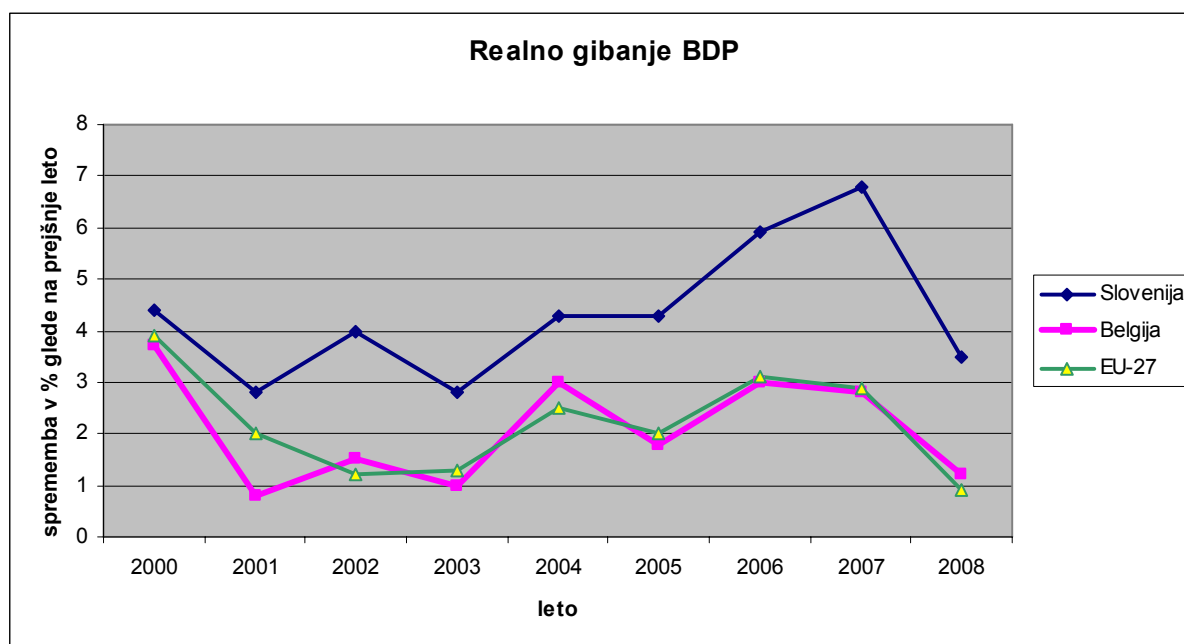
Tabela 1: BDP na prebivalca v Sloveniji in Belgiji po pariteti kupne moči (EU-27=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgija	125,9	123,5	125,0	122,9	120,7	119,4	118,4	118,0	114,6
Slovenija	79,8	79,7	82,3	83,4	86,4	87,4	87,6	89,2	89,8

Vir: Eurostat (2009a)- Economy and Finance, Nacional Accounts (1. 7. 2009).

Po štirih letih velike ekspanzije se je leta 2001 rast BDP po celem svetu upočasnila. Višje cene nafte, upadanje borznih indeksov po terorističnem napadu v ZDA, zmanjšanje poslovnih naložb in potrošnje gospodinjstev ter upadanje izvoza so bili po poročanju Mednarodnega denarnega sklada (IMF 2002) vzroki za umiritev gospodarske aktivnosti. Leta 2000 je bila v Belgiji realna rast BDP 3,7 %, v Sloveniji pa 4,4 % glede na prejšnje leto (slika 1). V letu 2001 je Belgija doživela večji padec gospodarske rasti kot Slovenija. Realna rast BDP je tako v Belgiji znašala le 0,8 %, v Sloveniji pa 2,8 %. Slovensko gospodarstvo vse od leta 2000 raste po višji stopnji v primerjavi z Belgijo in povprečjem EU-27.

Slika 1: Rast realnega BDP na letni ravni v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008

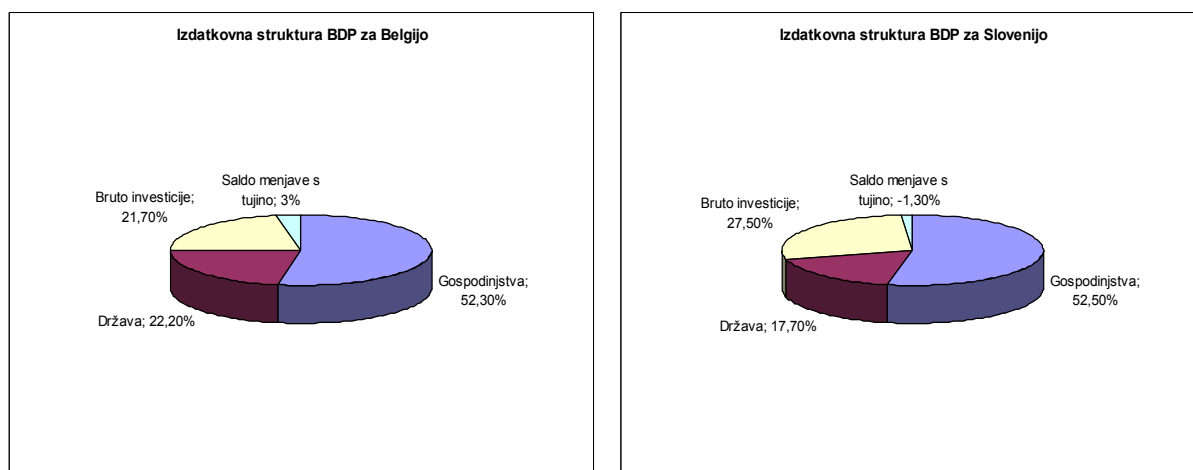

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, National Accounts (9. 6. 2009).

Belgija velja za odprto gospodarstvo in zaradi tega so jo najbolj prizadeli zunanji šoki. Te sta povzročila upad izvoza zaradi upočasnjevanja rasti v državah, s katerimi je trgovala, in slabljenje zaupanja potrošnikov. Tudi leto 2002 je zaznamovala nizka rast BDP. Poglavitni razlog za nizko gospodarsko aktivnost v Belgiji je v tem letu bila upočasnitev rasti uvoznega povpraševanja trgovinskih partneric, predvsem Nemčije (IMF 2003). Po letu 2004 je bilo zopet zaslediti visoke stopnje gospodarske rasti v državah Evropske unije. Gospodarska aktivnost se je v večini ekonomij znova začela upočasnjevati leta 2008; začela se je namreč kazati finančna kriza. Letos naj bi bila po napovedih Eurostata (2009a) gospodarska rast glede na prejšnje leto negativna tako v Belgiji kot preostalih državah EU. Napoved za EU-27 je -4,0 %, za Belgijo -3,5 % in za Slovenijo -3,4 % gospodarska aktivnost.

Izdatkovni strukturi BDP obeh držav kažeta, da je bila poraba gospodinjstev v letu 2007 v obeh državah približno enaka (slika 2). Obseg ostalih komponent je bil v vsaki državi različen. Na strani Belgije izstopa predvsem pozitiven saldo menjave s tujino, medtem ko je Slovenija istega leta več uvažala in tako zabeležila negativen saldo menjave. V letu in pol so se deleži posameznih komponent BDP spremenili v obeh državah. Poraba gospodinjstev je v prvem četrtletju leta 2009 v obeh državah obsegala v izdatkovni strukturi BDP enak delež (54 %). V Sloveniji se je na začetku leta 2009 poboljšal saldo menjave s tujino; vrednost tega je bila pozitivna, in sicer 2 % BDP. Na strani Belgije pa je izstopalo zmanjšanje deleža menjave s tujino (s 3 % leta 2007 na 1 % leta 2009) in s tem povečanje bruto investicij (na 23 % BDP).

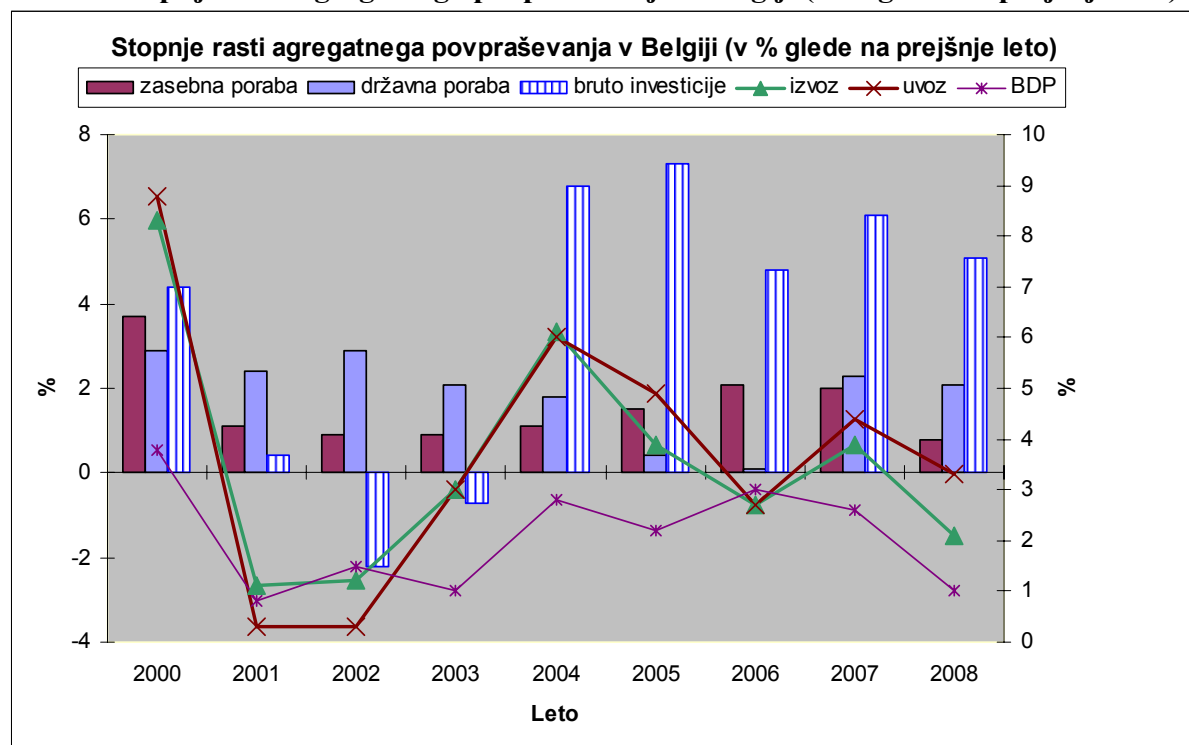
Slika 2: Izdatkovna struktura BDP za Slovenijo in Belgijo za leto 2007

Vir: European Commission (2009, 51 in 101).

K negativni rasti slovenskega BDP v primerjavi z letom 2007 so prispevale manjše bruto investicije, manjša končna potrošnja in manjši obseg izvoza ter uvoza. Tudi v Belgiji je bilo zaslediti upad bruto investicij, izvoza in uvoza ter manjši obseg zasebne potrošnje (slika 3). Finančna kriza je v belgijskem gospodarstvu prizadela predvsem zunanjo trgovino. Stopnja rasti izvoza je bila lani le 2,9 %, medtem ko je bila leto prej 3,9 %. Tudi rast uvoza se je upočasnila s 4,4 % v letu 2007 na 3,3 % v letu 2008.

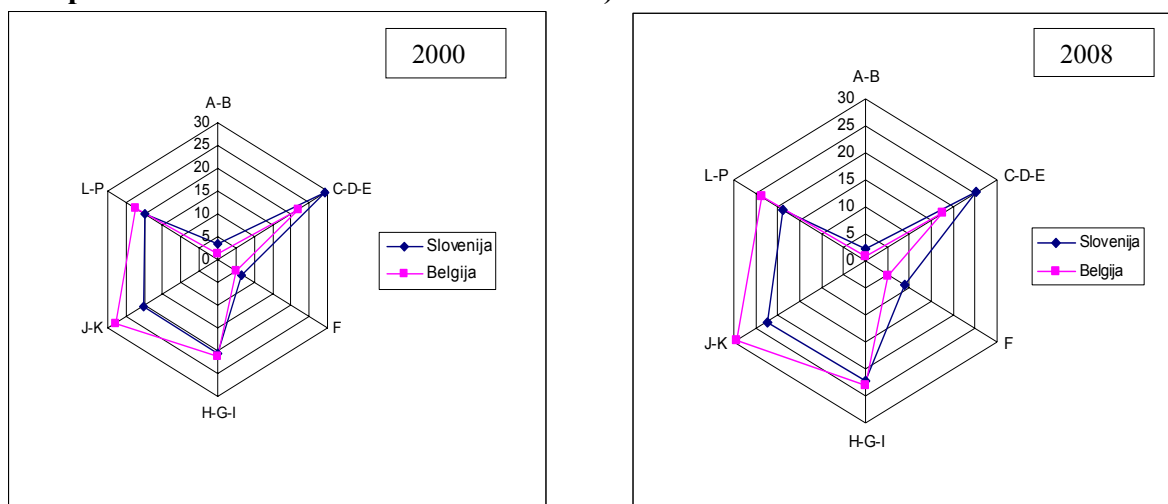
Slika 3: Stopnje rasti agregatnega povpraševanja v Belgiji (v % glede na prejšnje leto)

Vir: Belgostat (2009b) – Economic Indicators for Belgium, Summary Table of Actual Figures (1. 7. 2009).

Slika 4 prikazuje strukturo slovenskega in belgijskega gospodarstva na osnovi deleža posameznih sektorjev v dodani vrednosti v letih 2000 in 2008. V obdobju osmih let se je struktura dodane vrednosti po dejavnostih spremenila v obeh državah. V agrarnih dejavnostih in v industriji vključno z energetiko se je delež dodane vrednosti zmanjšal tako v Sloveniji kot v Belgiji. V gradbeništvu, trgovini, transportu in komunikacijah ter poslovnih in finančnih storitvah se je delež dodane vrednosti v obeh državah povečal. V Belgiji se je dodana vrednost ostalih storitev povečala, medtem ko se je v Sloveniji zmanjšala. Delež kmetijstva v skupni dodani vrednosti Slovenije je bil leta 2008 za 1,5 odstotnih točk višji od belgijskega. Večji delež kot v Belgiji imata v Sloveniji še industrija (za 7,3 odstotne točke večji delež) in gradbeništvo (za 3,6 odstotne točke). Delež storitev v skupni dodani vrednosti Slovenije zaostaja za belgijskim deležem. Trgovina, transport in komunikacije zaostajajo za 0,7 odstotnih točk, poslovne in finančne storitve zaostajajo za 7 odstotnih točk, medtem ko ostale storitve zaostajajo za 4,7 odstotnih točk.

Slika 4: Dodana vrednost po dejavnostih v Sloveniji in Belgiji v letih 2000 in 2008 (v % od skupne dodane vrednosti v osnovnih cenah)

Opombe: A-B – kmetijstvo, lov in ribištvo, C-D-E – industrija vključno z energetiko, F – gradbeništvo, G-H-I – trgovina, transport in komunikacije, J-K – poslovne in finančne storitve, L-P – ostale storitve

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, National Accounts (22. 6. 2009).

Leta 2000 je bil delež storitev v celotnem BDP v obeh državah manjši kot leta 2008. V Belgiji so storitve obsegale 71,6 % BDP, v Sloveniji pa je bil ta delež 60,9-odstotni. Delež storitev v belgijskem BDP je leta 2008 dosegel 76 %, medtem ko je v Sloveniji ta delež istega leta znašal 63,6 % (Eurostat 2009a).

Storitveni sektor je za Belgijo izrednega pomena. V tem sektorju je namreč zaposlenih več kot dve tretjini ljudi (od vseh zaposlenih skupaj). Največji delež dodane vrednosti se ustvari ravno v storitvah. Pomembnost storitvenih dejavnosti izhaja iz samih lastnosti belgijskega gospodarstva, to so velikost, geografska lega v osrčju Evrope, celovita infrastruktura ter vzporedni razvoj industrije ob trgovini in transportu kot ključni dejavnosti države. Poleg slednjih dveh ključnih dejavnosti, ki sta omogočili Belgiji hiter gospodarski razvoj, so se vzporedno razvijale banke in zavarovalnice. Finančne dejavnosti potrebujejo izobraženo, usposobljeno in kvalitetno delovno silo, zaradi tega ima Belgija največ diplomantov in visoko izobraženih ljudi zaposlenih ravno v finančnih in poslovnih dejavnostih. Finančne in nepremičninske storitve, storitve najemanja ter poslovne storitve zajemajo največji delež vseh

storitev v Belgiji (v prvem četrtletju 2009 je bil ta delež 39,15-odstotni). Sledijo jim trgovinske storitve, transport in komunikacije z 28,3 % (Belgostat 2009b). Belgija posveča veliko pozornosti tudi transportu. Bila je namreč država, kjer so prvič uporabili vlak in kjer so prvič zgradili gosto železniško mrežo. Danes ima zelo modernizirana letališča, hitre vlake in pristanišče Antwerp, ki je namenjeno za velike kontejnerske čezoceanske ladje. Glede na to, da je delež kmetijstva v skupni dodani vrednosti majhen, pa moramo poudariti, da je ta dejavnost izredno produktivna, saj so povprečne kmetije v Flandriji velike okrog 16,2 ha, medtem ko je povprečna velikost kmetije v Valoniji okrog 38,2 ha. Kmetijstvo je usmerjeno predvsem v vzrejo goveda, goveda za pridelavo mleka in poljedelstvo (Federal Public Service 2009b).

Tabela 2 nam prikazuje zaposlitveno strukturo po panogah. Slovenija prednjači po deležu zaposlenih v kmetijstvu, kar 8,5 % vseh zaposlenih Slovencev dela v tej panogi. Belgija ima najmanjši delež zaposlenih v kmetijstvu, ta je samo 2-odstotni, ima pa zato največ ljudi zaposlenih v storitvenih dejavnostih (77,7 %). Tudi delež zaposlenih v industriji je v Sloveniji višji od povprečja EU-27 in od belgijskega deleža.

Tabela 2: Delež zaposlenih v kmetijstvu, industriji in storitvah v EU-27, Belgiji in Sloveniji leta 2006 (% od vseh zaposlenih)

	Kmetijstvo	Industrija	Storitve
EU-27	6,4	24,9	68,7
Belgija	2,0	20,3	77,7
Slovenija	8,5	34,7	55,8

Vir: Eurostat (2009d) (2008, 65).

2.2. Brezposelnost in plače

Po podatkih Eurostata (2009a) je v Sloveniji lansko leto povprečna stopnja brezposelnosti znašala 4,5 %, kar je bilo pod povprečjem EU-27 (tabela 3). V Belgiji je bila ta stopnja za 0,1 odstotno točko višja od povprečja EU-27. Od leta 2001 dalje se je brezposelnost v evropskih državah povečevala in to zaradi upočasnjevanja gospodarske aktivnosti. Po letu 2004 pa je bilo zaslediti pozitiven trend, še posebej v Sloveniji. Slednja je namreč uspela znižati stopnjo brezposelnosti pod evropsko povprečje. Stagnacija stopnje brezposelnosti kaže na večjo dinamiko trga delovne sile, njegovo fleksibilnost in tudi na dovolj veliko povpraševanje. Po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (Malačič 2006, 3) se zaposlenost v Sloveniji povečuje predvsem v storitvenem sektorju, pri čemer je največje povpraševanje po poklicih, ki ne zahtevajo univerzitetne izobrazbe. Vzrok temu je predvsem v nezadostnem prestrukturiranju industrije v dejavnosti, ki ustvarjajo višjo dodano vrednost. Na drugi strani pa se povečuje število diplomantov. To ustvarja nestabilne razmere na trgu dela, ki se kažejo kot povečanje stopnje brezposelnosti mladih z visoko izobrazbo na eni strani in pomanjkanje delavcev za opravljanje kvalificiranih in manj kvalificiranih del na drugi.

V Belgiji je brezposelnost že nekaj časa velik problem. Stopnja brezposelnosti je bila v obdobju od 2000 do 2008 vseskozi višja kot v Sloveniji. Povprečna starost belgijskega prebivalstva je vsako leto višja, zaradi nizke natalitete pa je mladih vedno manj. Veliko je tudi prehitrih upokojitev starejšega prebivalstva. V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja so bile v Belgiji uvedene določene reforme, ki so spodbujale starejše delavce, da so se predčasno upokojili. Tako naj bi naredili prostor za mlajše delavce. Kot je razvidno iz tabele 3, je bila ta zaposlitvena politika neuspešna. Danes se Belgija srečuje z visoko stopnjo brezposelnosti mladih, starih od 15 do 24 let. Razlogi za takšno stanje naj bi bili predvsem v

pomanjkanju praktičnega usposabljanja v šolskem sistemu in pa v sami zakonodaji zaposlovanja, ki otežuje začasno zaposlovanje mladih brez delovnih izkušenj (Jousten et al. 2008, 13).

Tako Slovenija kot celotna Evropa se ukvarjata z brezposelnostjo, ki jo je povzročila poglobljajoča se recesija. Ob koncu letošnjega leta je moč pričakovati, da bodo stopnje brezposelnosti tako v Sloveniji kot v Belgiji višje kot v prejšnjem letu.

Tabela 3: Stopnja brezposelnosti v EU-27, Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2008 (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	8,5	8,9	9,0	9,0	8,9	8,2	7,1	7,0
Slovenija	6,2	6,3	6,7	6,3	6,5	6,0	4,9	4,5
Belgija	6,6	7,5	8,2	8,4	8,5	8,3	7,5	7,1

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, Employment and Unemployment (5. 6. 2009).

Leta 2006 so bile povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega v storitvenem sektorju v Sloveniji za več kot polovico nižje kakor v Belgiji (tabela 4). Razlogi za to so v različni stopnji razvitosti, produktivnosti in gospodarski aktivnosti. Slovenske plače so se sicer z leti povečevale, vendar so se prav tako povečevale belgijske plače. Slovenske plače v storitvenih dejavnostih so se v letih 2000-2008 povečale za 43,8 %, belgijske plače pa za 20,5 %.

Tabela 4: Povprečne mesečne bruto plače v storitvenih dejavnostih v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2006 (za mesec oktober v €)

	2000M10	2001M10	2002M10	2003M10	2004M10	2005M10	2006M10
Slovenija	924	1027	1116	1190	1263	1284	1329
Belgija	2488	2505	2680	2657	2908	2889	2999

Vir: SURS (2009a) – Demografsko in socialno področje, Trg dela (23. 6. 2009), Frederick Van Gysegem (interna komunikacija).

Po podatkih Eurostata (2009a) je bila v letu 2007 produktivnost dela v Sloveniji za 15,5 % nižja od povprečja EU-27, medtem ko je v Belgiji ta presejala evropsko povprečje za 28,9 % (tabela 5). Po napovedih naj bi lansko leto produktivnost dela v Sloveniji znašala za 0,5 odstotne točke več kot leto prej, medtem ko naj bi se v Belgiji zmanjšala za 0,9 odstotne točke.

Tabela 5: Produktivnost dela v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2008 (EU-27=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Slovenija	76,1	76,2	77,7	79,2	82	83,5	83,9	84,5	85,0 (f)
Belgija	136,7	133,6	136,2	134,4	131,9	130,2	129,8	129,8	128,9 (f)

Opombe: f - napoved Evropske komisije.

Vir: Eurostat (2009a) - Economy and Finance, National Accounts (13. 6. 2009).

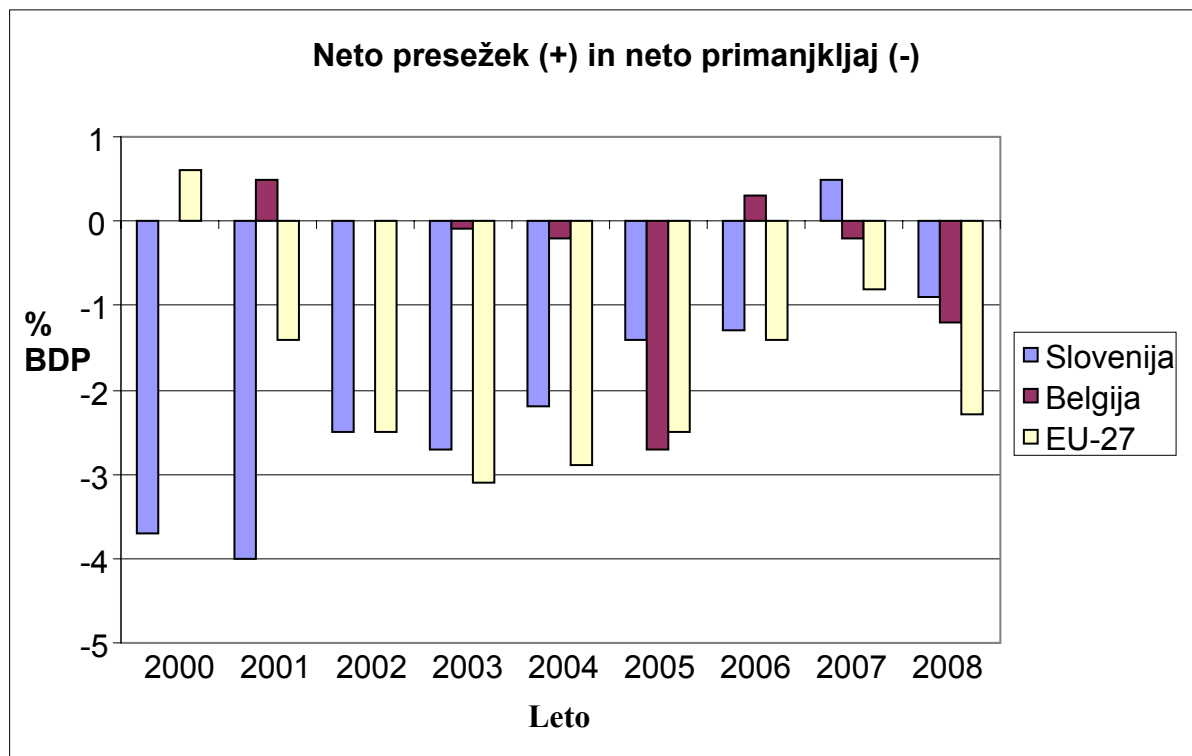
Produktivnost dela je eden izmed osnovnih kazalcev gospodarske razvitosti in konkurenčne sposobnosti posameznega gospodarstva. Visoka stopnja produktivnosti dela v Belgiji je posledica višje tehnološke opremljenosti dela ter znanja in sposobnosti s katerimi razpolagajo delovno aktivne osebe. Kot odraz visoke produktivnosti so tudi višje plače, višja dodana vrednost in večja gospodarska razvitost.

2.3. Javnofinančna gibanja

Javnofinančna gibanja v EU od leta 2000 dalje kažejo na zelo skromen napredek pri doseganju vzdržnega stanja javnih financ. Od leta 2002 se je slovenski proračunski primanjkljaj zmanjševal in je tako bil nižji od povprečja EU-27 (slika 5). Nekoliko slabši rezultati so bili v letu 2003, ker so se države zadolžile, da bi ponovno vzpodbudile potrošnjo in rast gospodarstva. Lansko leto se je proračunsko stanje zopet poslabšalo. Slovenija je tako lani znova zabeležila proračunski primanjkljaj. Tudi Belgija, ki je skoraj vsa leta imela manjši proračunski primanjkljaj kot Slovenija (v letih 2000 in 2003 Belgija ni imela ne primanjkljaja kot tudi presežka ne), je lani zabeležila za 0,3 odstotne točke večji proračunski primanjkljaj kakor Slovenija.

Belgija v preteklih letih ni imela ali pa je imela manjši proračunski primanjkljaj kakor Slovenija. Od leta 2007 dalje se Belgija sooča s proračunskim primanjkljajem. Leta 2007 je belgijski proračunski primanjkljaj znašal 0,2 % BDP, leto kasneje pa se je primanjkljaj povečal na 1,2 % BDP. Po poročanju Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD 2008) sta vzroka za takšno proračunsko stanje v Belgiji zlasti nižji prejemki davka na dodano vrednost in višji stroški javne uprave, kot je bilo sicer pričakovano.

Slika 5: Proračunski neto presežek/primanjkljaj v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008

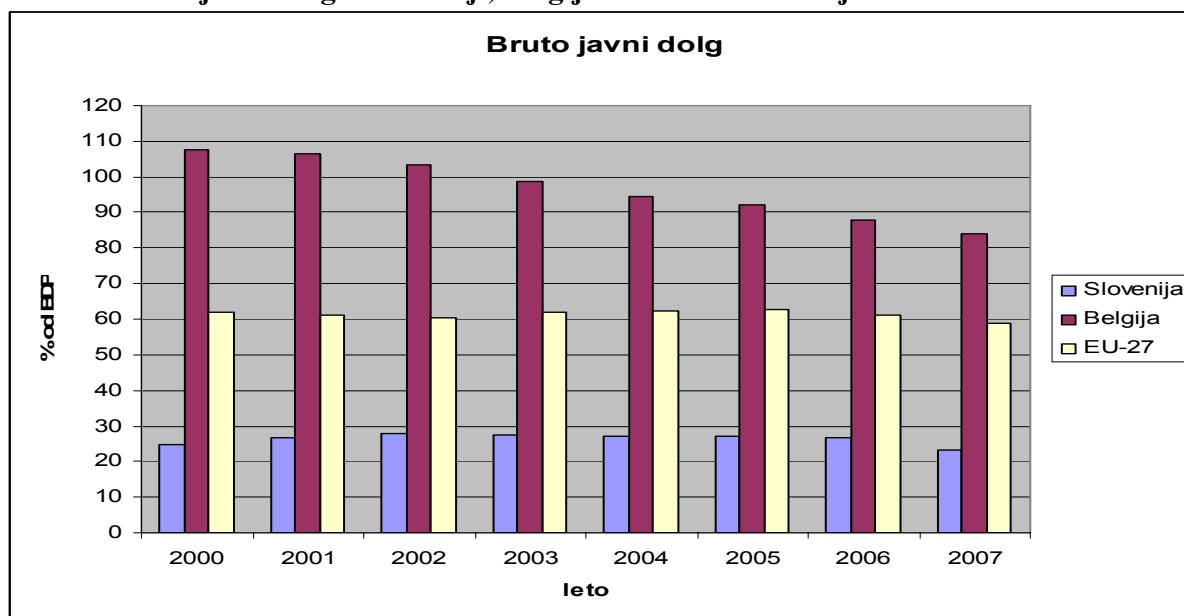
Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, Government Finance Statistics (28. 5. 2009).

Javni dolg predstavlja obveznost javnega sektorja in zasebnega sektorja, za katerega jamči država. Rast dolga je v Sloveniji v letih 2003 in 2005 zaostajala za rastjo BDP, v letih 2004 in 2006 pa je bila rast dolga višja od rasti BDP. Slovenija je v obdobju 2003-2006 izpolnjevala oba fiskalna maastrichtska kriterija. Slovenija se po maastrichtskem kriteriju deleža dolga v BDP uvršča med nizko zadolžene države. Prav tako je v državnem razvojnem programu Republike Slovenije od leta 2001 do 2006 navedeno, da je zmanjševanje javnofinančnega

primanjkljaja in javnega dolga glavna strateška usmeritev javnih financ v Sloveniji (Računsko sodišče Republike Slovenije 2008). Do leta 2007 je Slovenija uspela znižati tako proračunski primanjkljaj kot tudi javni dolg, glede na delež BDP. Slednji je leta 2007 znašal 23,4 % BDP, kar je za več kot polovico pod povprečjem EU-27 (slika 6).

Belgija se že nekaj časa sooča z visokim javnim dolgom in glavni cilj davčne politike je zmanjšanje javnega dolga (slika 6). Vzrok za visok javni dolg izvira iz slabe makroekonomske politike vlade v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Takratna vlada je namreč v času naftne krize zaposlovala odpuščene delavce v javni sektor in subvencionirala slabečo industrijo, kot na primer premogovništvo, železarstvo, tekstilno industrijo, steklarstvo in ladjedelništvo. S temi ukrepi je vlada poskušala pospešiti belgijsko gospodarstvo. Kot rezultat slabe ekonomske politike vlade je Belgija ob koncu osemdesetih let zabeležila kar 121-odstotni javni dolg, izražen v BDP. Od takrat naprej so generacije belgijske vlade postopno zniževale javni dolg na račun visoke stopnje domačega varčevanja (TDS 2009). Belgija je v obdobju od leta 2000 pa do 2007 zmanjšala bruto javni dolg za 23,9 %, ampak ta še vedno krepko presega evropsko povprečje. Po poročanju OECD (2009) ima Belgija poleg velikega javnega dolga tudi rast proračunskega primanjkljaja, kar je zaskrbljujoče. Javni dolg naj bi se letos povečal na 94,7 % BDP, proračunski primanjkljaj pa naj bi se do leta 2010 povečal na 6 % BDP. Polovico zvišanja javnega dolga gre pripisati proračunskemu primanjkljaju, ostalo polovico pa finančnim transakcijam, kot sta na primer posojilo banki KBC in finančna injekcija za banko Kaupthing Luxembourg. Svet za finance (Federal Public Service Finance 2009a, 1-2) sicer ocenjuje, da bo morala Belgija nameniti še dodatno pomoč bankam in ostalim podjetjem, da bodo lažje prebrodila krizo.

Slika 6: Bruto javni dolg v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, Government Finance Statistics, SURS (2009b) (28. 5. 2009).

2.4. Cenovna gibanja in raven cen

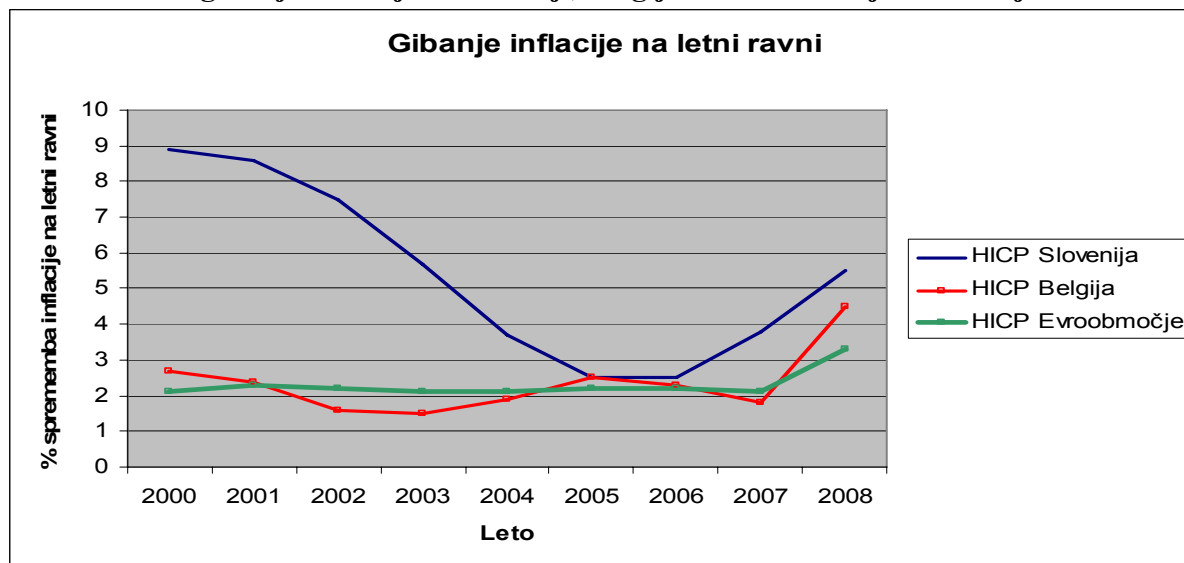
Lani sta se Slovenija in Belgija soočali z visoko stopnjo inflacije, ki jo lahko pretežno pojasnimo z dvigom cen hrane ter nafte in naftnih derivatov deloma pa tudi z neustreznimi vladnimi ukrepi. V Sloveniji je lani letna inflacija znašala 5,5 %, v Belgiji pa 4,5 %. SURS (2009b) poroča, da je letna stopnja inflacije v državah članicah EMU, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, februarja 2009 v povprečju znašala 1,2 % (v januarju 1,1 %), v državah članicah EU pa 1,7 % (v januarju 1,8 %).

V Sloveniji je bila inflacija februarja letos 2,1-odstotna. Rast cen, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je bila v Sloveniji v marcu 0,8-odstotna. Letna rast cen se je znižala in je bila marca 2009 1,6-odstotna (lani 6,6 %). Od marca 2008 pa do marca 2009 so se cene najbolj zvišale v skupinah zdravje (za 8,6 %), gostinske in nastanitvene storitve (za 6,3 %), stanovanjska oprema (za 4,6 %), raznovrstno blago in storitve (za 4 %) ter alkoholne pijače in tobak (za 3,5 %). V tem istem obdobju pa so se cene znižale v skupinah komunikacije (za 4,5 %), prevoz (za 4,4 %) ter stanovanje (za 1,6 %).

Po poročanju Belgijske nacionalne banke (NBB 2009), se je tako kot svetovna ekonomska aktivnost tudi inflacija letos v Belgiji zelo upočasnila. Razlog za nizko stopnjo inflacije (ta je bila letos februarja 0,5-odstotna) je padec cen blaga in padec cen nafte. Od februarja 2008 pa do februarja 2009 so se cene najbolj zvišale v skupinah gostinske in hotelske storitve (za 4 %), alkoholne pijače in tobak (za 3,2 %), stanovanjska oprema (za 2,6 %) ter hrana in pijača (za 3 %). Znižale pa so se cene v skupini prevoz (za 4,7 %) ter v skupini stanovanje, voda, elektrika in plin (za 1,4 %) (Belgostat 2009b).

Belgijska inflacija je bila v letih 2002 in 2003 nižja od inflacije evroobmočja in Slovenije (slika 7). Prvi pomemben razlog za to je višja občutljivost Belgije na cene nafte. Ko so v teh dveh letih cene nafte v evrih padale je tudi stopnja inflacija v Belgiji ostala pod inflacijsko stopnjo evroobmočja. Naslednji razlog za nizko inflacijsko stopnjo v teh letih pa gre pripisati znižanju cen elektrike s strani Komiteja za nadzor elektrike in goriv (NBB 2009). V letu 2008 je bila v Belgiji stopnja inflacije višja kot kdajkoli prej, ta je bila 4,5 %, kar je za 2,7 odstotnih točk več kot leta 2007. Razlogi za visoko inflacijo so bili visoka cena hrane (predvsem kruha, mleka in jajc) ter visoke cene plina, elektrike in vode.

Slika 7: Letno gibanje inflacije v Sloveniji, Belgiji in evroobmočju v obdobju 2000-2008

Vir: Eurostat (2009a) - Economy and Finance, HICP (24. 4. 2009).

V tabeli 6 so prikazane primerjalne ravni cen v Sloveniji in Belgiji glede na povprečje EU-27. Izračunane so na podlagi standarda kupne moči, kar omogoča izenačitev kupnih moči v različnih valutah in tako smiselno primerjavo. Tudi po uvedbi evra je še vedno potrebno izračunati pariteto kupne moči, ker ima evro različno kupno moč v posameznih državah evroobmočja glede na raven nacionalnih cen. Indeks cenovne ravni v Belgiji je višji od 100, kar pomeni, da presega povprečje EU-27. Leta 2007 so bile v Belgiji cene za 6,3 % višje od povprečja EU-27, medtem ko so v Sloveniji bile za 22,2 % nižje od povprečja Evropske unije.

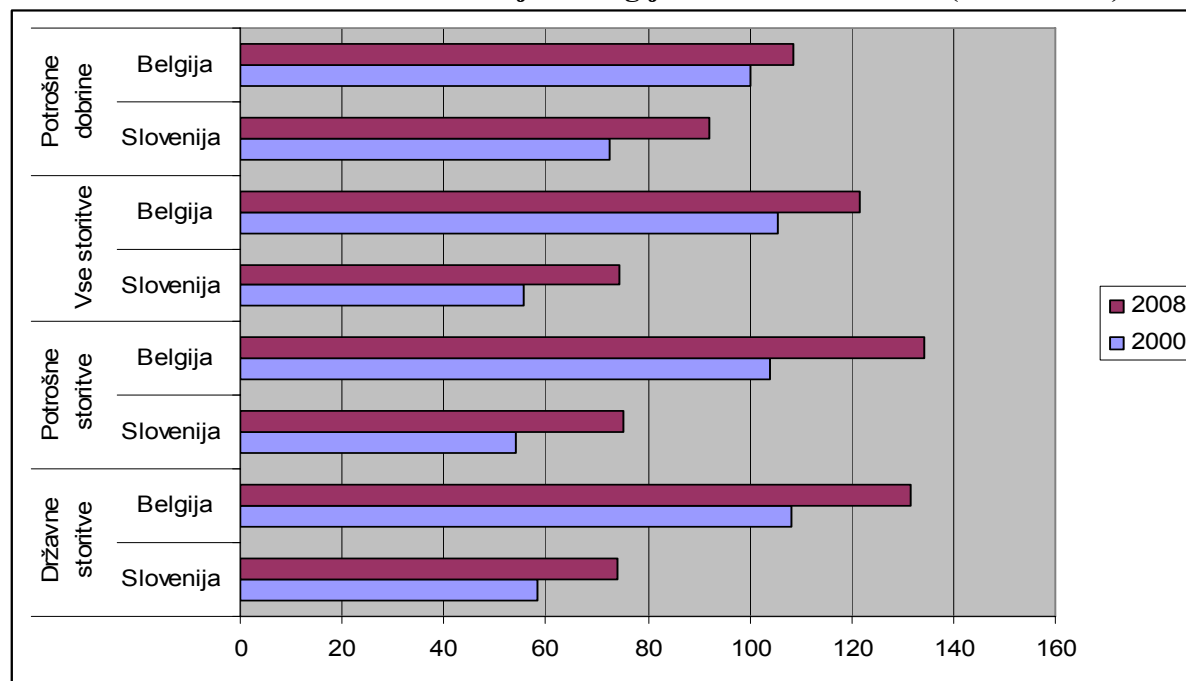
Tabela 6: Primerjalne cenovne ravni v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2007 (EU-27=100)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Belgija	102	103,1	101,5	106,5	106,7	106,4	106,7	106,3
Slovenija	72,8	73,9	74,4	76,2	75,5	76,0	76,8	77,8

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, HICP (24. 4. 2009).

Splošna raven cen storitev v Belgiji presega povprečje EU-27 in tudi splošno raven cen storitev v Sloveniji (slika 8). Vzroki za takšno stanje so predvsem višja raven plač, višja stopnja razvitosti in produktivnosti. Glede na raven cen v EU-27 so bile v Belgiji leta 2008 cene storitev višje za 21 %, medtem ko je bila raven cen storitev v Sloveniji istega leta nižja od povprečja EU-27 za 25 %. Tudi cene potrošnih dobrin so bile lani v Belgiji višje kakor v EU-27, vendar so bile razlike manjše kot pri cenah storitev. Potrošne dobrine so bile v Belgiji dražje za 8 % v Sloveniji pa cenejše za 8 %. Skozi leta lahko opazimo podražitev storitev in potrošnih dobrin v obeh državah. Rast relativne ravni cen v Sloveniji je moč pojasniti s cenovno konvergenco, ki pomeni približevanje slovenskih cen k povprečni ravni cen EU-27.

Slika 8: Relativna raven cen v Sloveniji in Belgiji v letih 2000 in 2008 (EU-27=100)

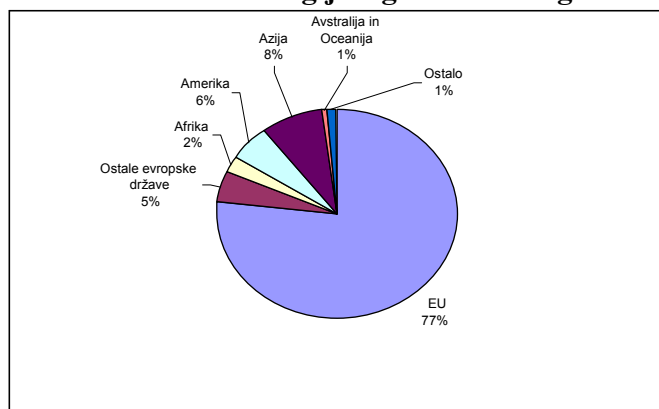

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, Prices (18. 6. 2009).

2.5. Gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Belgijo

Zunanja trgovina igra veliko vlogo v belgijskem gospodarstvu. V letošnjem prvem četrtletju je izvoz blaga in storitev Belgije predstavljal 83 % BDP te države. Skozi vsa pretekla leta so bile države Evropske unije glavne izvozne partnerice Belgije (slika 9). Države znotraj EU, s katerimi je lansko leto Belgija največ trgovala, so: Francija (18 % vsega belgijskega izvoza), Nemčija (17 %), Nizozemska (13 %), Velika Britanija (7 %) in Italija (4 % vsega izvoza). Izvoz v Združene države Amerike znaša 4 % vsega belgijskega izvoza. Znotraj Azije pa sta največji trgovinski partnerici Belgije Indija (2 %) in Kitajska (1 %) (Belgostat 2009a).

Slika 9: Struktura belgijskega izvoza blaga in storitev po državah (leto 2008)

Vir: Belgostat (2009a)– Belgian Foreign Trade, Statistics According to the National Concept (21. 6. 2009).

Glavni izvozni artikli Belgije so jeklo in železo, kemični proizvodi, tekstil, stroji, transportna sredstva in njihovi deli, hrana in pijača, žive živali in diamanti. Lani so na primer izvozili v Francijo, ki je največja uvoznica belgijskih izdelkov, predvsem mineralna goriva in olja, mineralne voske, jedrske reaktorje, stroje, naprave, jeklo in železo, plastične izdelke, dodatke za vozila in vozila (razen tramvajev in vlakov) (Belgostat 2009a).

Belgijski uvoz sestavljajo večinoma prehrabeni izdelki, diamanti, kovine, nafta in naftni derivati, kemikalije, oblačila, stroji, električne naprave in avtomobili. Glavna belgijska uvozna partnerica znotraj EU je Nizozemska od koder je Belgija lani uvozila za 60,311 mio € blaga in storitev, kar predstavlja 32 % belgijskega uvoza iz EU. Veliko blaga uvozi Belgija tudi iz Francije, Nemčije in Velike Britanije. Od držav izven EU prevladuje uvoz iz Rusije. Največji delež uvoza iz Južne in Severne Amerike je bil lani iz Združenih držav Amerike, iz azijskega prostora pa prevladujeta Kitajska in Japonska (Belgostat 2009a).

Tudi slovenski izvoz je usmerjen predvsem v države Evropske unije. Lani je izvoz v države znotraj EU predstavljal 71 % celotnega slovenskega izvoza. Od tega je največja zunanjetrgovinska partnerica Nemčija, sledi ji Italija. Tudi uvoz iz držav EU je lani predstavljal 79 % celotnega slovenskega uvoza. Države iz katerih Slovenija največ uvaža so prav tako Nemčija, Italija in Avstrija (SURS 2009b).

Lani je Belgija v Slovenijo izvozila za 494,9 mio € izdelkov, kar predstavlja 2,6 % vrednosti belgijskega izvoza znotraj EU. Istega leta je Belgija uvozila iz Slovenije za 162,5 mio €, kar je 0,9 % vrednosti uvoženih izdelkov znotraj EU s strani Belgije.

Vrednosti izvoza in uvoza blaga so se v obdobju 2002-2007 v obeh državah povečevale. V šestih letih je Slovenija beležila negativni saldo trgovinske bilance, Belgija pa je v obdobju 2002-2007 beležila pozitiven saldo trgovinske bilance (tabela 7). Vrednost belgijskega izvoza blaga v letu 2007 prekaša slovenski izvoz kar za 293,5 mio €.

Tabela 7: Izvoz, uvoz in saldo trgovinske bilance v Sloveniji in Belgiji v letih 2002-2007 (v mio €)

Leto	Izvoz		Uvoz		Saldo	
	Slovenija	Belgija	Slovenija	Belgija	Slovenija	Belgija
2002	11,0	228,6	11,6	209,7	-0,6	18,9
2003	11,3	226,0	12,2	207,7	-0,9	18,3
2004	13,2	246,7	14,3	229,6	-1,1	17,1
2005	15,5	268,8	16,4	256,2	-0,9	12,6
2006	18,5	292,2	19,2	280,3	-0,7	11,9
2007	22,0	315,5	23,0	301,7	-1,0	13,8

Vir: Eurostat (2009b) - External and Intra-European Union Trade (2009, 46, 90).

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance v EU-27 se je lani povečal na 2 % BDP. Belgija je lani po dolgem času zabeležila primanjkljaj tekočega računa, v Sloveniji pa se je v opazovanem obdobju primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance povečeval. Razlog za takšno stanje v obeh državah je bil tako kot v EU-27 poslabšanje blagovne in dohodkovne podbilance (tabela 8).

Tabela 8: Primanjkljaj (-)/presežek (+) tekočega računa plačilne bilance v EU-27, Belgiji in v Sloveniji kot % BDP v obdobju 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	-0,4	-0,8	-1,3	-1,1	-2,0 (p)
Belgija	6,6	2,6	2,0	1,7	-2,5 (p)
Slovenija	-2,6	-1,7	-2,5	-4,2	-5,5 (p)

Opomba: p – predvidena vrednost Evropske komisije.

Vir: Eurostat (2009a) – Economy and Finance, Balance of Payments (20. 6. 2009).

Slovenija je v letih 2001-2007 več blaga iz Belgije uvozila kot pa izvozila v to državo, tako je v opazovanem obdobju saldo slovenske trgovinske bilance z Belgijo negativen (tabela 9). Od leta 2001 pa do leta 2007 se je slovenski uvoz blaga iz Belgije povečeval hitreje kakor izvoz v Belgijo. S tem se je tudi v letih 2001-2007 negativni saldo trgovinske bilance povečeval.

Tabela 9: Izvoz in uvoz blaga ter saldo trgovinske bilance Slovenija-Belgija v obdobju 2001-2007 (v 1000 €)

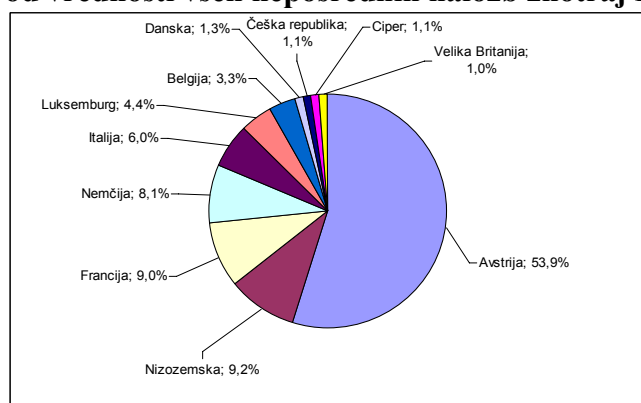
2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007	
Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz
111,92	194,82	96,92	193,38	93,22	208,60	140,67	267,86	158,69	336,46	185,62	409,79	184,98	494,90
Saldo		Saldo		Saldo		Saldo		Saldo		Saldo		Saldo	
-82,89		-96,46		-115,38		-127,19		-177,77		-224,18		-309,91	

Vir: SURS (2009b) – Ekonomsko področje, Zunanja trgovina (11. 7. 2009).

Tuje neposredne naložbe zajemajo relativno majhno število slovenskih podjetij. V tujino je leta 2007 investiralo v obliki neposrednih tujih naložb 2 % vseh slovenskih podjetij, medtem ko so neposredne naložbe iz tujine bile skoncentrirane v 4,9 % vseh slovenskih podjetij. Vrednost tujih neposrednih naložb v Sloveniji je konec leta 2007 znašala 9.542,9 mio €. Glede na leto 2006 so se neposredne naložbe povečale za 39,9 % (Banka Slovenije 2007).

Med državami investitoricami prevladujejo države članice Evropske unije, ki so imele leta 2007 kar 83,2 % vrednosti vseh tujih investicij v Sloveniji. Države bivše Jugoslavije so imele 3 % delež, ostale države pa 13,8 % delež vrednosti vseh neposrednih investicij, od teh največ Švica (11 %). Znotraj Evropske unije je bila leta 2007 največja investitorica Avstrija z 53,9 % vrednosti neposrednih naložb držav Evropske unije. Sledile so ji Nizozemska in Francija. Belgija je s 3,3 % vrednosti neposrednih naložb v Sloveniji pristala na sedmem mestu med investitoricami članicami EU (slika 10).

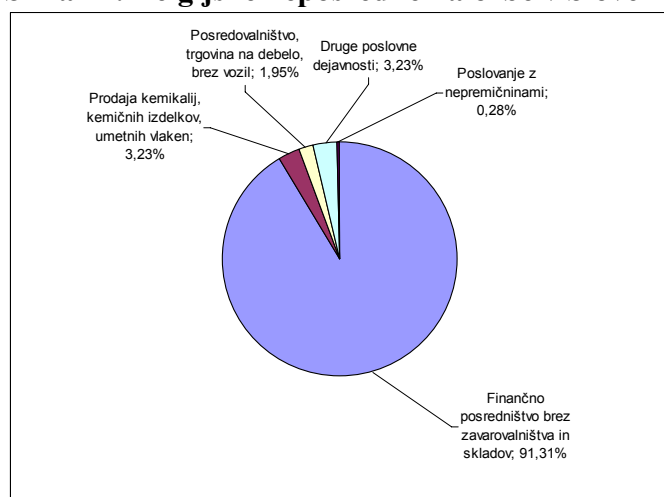
Slika 10: Struktura tujih neposrednih naložb v Sloveniji po državah investitoricah (v % od vrednosti vseh neposrednih naložb znotraj EU, leto 2007)

Vir: Banka Slovenije (2007, 18).

Struktura neposrednih naložb Belgije v Slovenijo konec leta 2007 kaže na največjo koncentracijo neposrednih naložb v dejavnosti finančnega posredništva brez zavarovalništva (91,31 %), sledi prodaja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken (3,23 %) ter posredovalništvo in trgovina na debelo brez vozil (1,95 %) (slika 11).

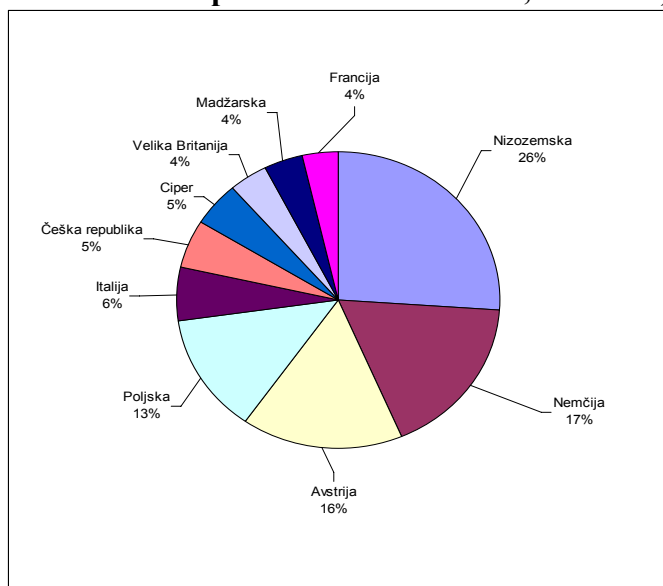
Slika 11: Belgijske neposredne naložbe v Slovenijo glede na dejavnosti (leto 2007)

Vir: Banka Slovenije (2007, 20).

Neposredne naložbe slovenskih podjetij v tujini so konec leta 2007 znašale 4.888,8 mio €, kar je 1.436,6 mio € več kakor predhodnega leta. Največji delež vseh slovenskih neposrednih naložb je leta 2007 bil ustvarjen v državah bivše Jugoslavije (69,3 % vrednosti vseh slovenskih neposrednih naložb v tujini). Glavna država prejemnica znotraj te regije je bila Srbija, kamor so slovenska podjetja investirala kar 1.396,3 mio € oziroma 28,6 % vrednosti vseh slovenskih neposrednih naložb v tujini. Največ so slovenska podjetja znotraj EU leta 2007 vlagala na Nizozemsko (26 % vrednosti neposrednih naložb v EU), sledili sta Nemčija (17 %) in Avstrija (16 %) (slika 12).

Slika 12: Struktura slovenskih neposrednih naložb v tujini po državah prejemnicah (v % vrednosti neposrednih naložb v EU, leto 2007)

Vir: Banka Slovenije (2007, 28).

3. Primerjava ravni cen storitev med Slovenijo in Belgijo

Države Zahodne Evrope spadajo med najrazvitejše države sveta, med njimi je tudi Belgija, ki je ena izmed najstarejših članic Evropske unije. Te države so vzgled ostalim evropskim in svetovnim državam. Tako se Slovenija neprestano zgleduje po državah, ki tvorijo staro jedro EU. Kadar govorimo o Belgiji, vsi najprej pomislimo o tem, da je gospodarsko bolj razvita od Slovenije, kar se seveda odraža v višjem BDP na prebivalca, višjih plačah in tako tudi v višjih cenah.

Ob vstopu Slovenije v EU se je veliko začelo govoriti o procesu konvergence, še posebej o realni konvergenci. S tem označujemo proces približevanja gospodarstva neke države ali regije stopnji razvitosti, gospodarski strukturi in tudi siceršnji gospodarski podobi primerjalne države ali regije. Slovenija se na vseh področjih približuje povprečju držav EU-27, vendar še dokaj zaostaja za Belgijo, ki naj bi lani po napovedih Eurostata (2009a) beležila za 28 % višji BDP na prebivalca od Slovenije.

Največje cenovne razlike se pojavljajo ravno v segmentu nemenjalnih dobrin oziroma storitev, saj je raven teh cen vezana na raven domače kupne moči porabnikov. Tako smo se tudi v sami raziskavi omejili predvsem na primerjavo cen storitev, kajti te cene nam dajejo lažjo predstavlo o razlikah v gospodarski razvitosti. S primerjavo cen storitev v Sloveniji in Belgiji smo ugotovili, da slovenske cene storitev v povprečju precej zaostajajo za belgijskimi cenami.

Preden predstavimo izsledke raziskave bomo najprej pojasnili uporabljeno metodologijo dela in opisali značilnosti vzorca preučevanih storitev. Nadaljevali bomo s predstavitvijo rezultatov primerjave cen storitev med Slovenijo in Belgijo. V tem sklopu bomo sprva pojasnili agregatno censko pariteto storitev med državama, nato pa bo sledil podrobnejši opis censkih razmerij po posameznih skupinah storitev. Poglavlje bomo zaključili s sklepnimi ugotovitvami naše analize.

3.1. Metodološka pojasnila

Pri analizi censkih razmerij smo se osredotočili na uporabo metodologije, katero v svojih raziskavah uporablja Inštitut za ekonomsko diagnozo in prognozo na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru (Kračun et al. 2006). Izračunali smo censko pariteto, raven censke paritete in agregatno censko pariteto storitev.

3.1.1. Censka pariteta

S pojmom censka pariteta razumemo razmerje med ceno določenega izdelka ali storitve »x« v Sloveniji in ceno istega izdelka ali storitve v Belgiji. Osnovna formula za izračun censke paritete storitve »x« je v tem primeru naslednja:

$$\text{Censka pariteta storitve} = \frac{\text{cena storitve »x« v Sloveniji}}{\text{cena storitve »x« v Belgiji}} \quad (1).$$

Če vzamemo na primer ceno dunajskega zrezka v gostilni, izračunamo censko pariteto te gostinske storitve z naslednjo enačbo:

$$\begin{array}{l} \text{Censka} \\ \text{pariteta} \\ \text{dunajskega zrezka} \end{array} = \frac{\text{cena dunajskega zrezka v Sloveniji}}{\text{cena dunajskega zrezka v Belgiji}} = \frac{P_{\text{SLO}}}{P_{\text{BE}}} \quad (2).$$

Recimo, da dunajski zrezek v Sloveniji stane v povprečju 6,98 €, v Belgiji pa 13,7 €. Vrednost censke paritete bo zato manjša od 1 ($6,98/13,7=0,51$). To pomeni, da je slovenska cena le za 51 % belgijske in da je zato dunajski zrezek v Sloveniji za 49 % cenejši kot v Belgiji.

Če bi bila cena dunajskega zrezka v Sloveniji višja kot v Belgiji (npr. 14 €), bi bila vrednost censke paritete večja od 1 ($14/13,70=1,02$). V tem primeru bi slovenska cena predstavljal 102 % belgijske in bi dunajski zrezek bil v Sloveniji za 2 % dražji kot v Belgiji.

Izračunavanje censkih paritet nam ne omogoča samo primerjavo med posameznimi storitvami, s ponderiranjem censkih paritet je namreč mogoče izračunati povprečne censke paritete posameznih storitvenih skupin in agregatno censko pariteto celotnega vzorca storitev. S ponderiranjem določimo relativno pomembnost storitve za potrošnika med preučevanimi postavkami. Na podlagi agregatne censke paritete (ACP) lahko izračunamo kupno moč evra v Sloveniji. Če je ACP npr. 0,67, pomeni, da si lahko v Sloveniji z enim evrom v povprečju kupimo za približno 49 % ($[(1/0,67)-1]*100$) več storitev kot z istim evrom v Belgiji. Cene storitev so v Belgiji za 49 % višje kot v Sloveniji oziroma so cene storitev v Sloveniji za 33 % ($[(0,67/1)-1]*100$) nižje kot v Belgiji.

Nižja ACP pomeni, da je povprečna raven cen storitev v Sloveniji relativno nižja kot v Belgiji. Razlika v cenovnih ravneh je lahko še posebej velika v primeru storitev, ki praviloma niso predmet neposredne mednarodne menjave. Nižjo ACP je možno sicer razumeti tudi kot komparativno prednost slovenskega gospodarstva pred belgijskim.

Pogoj za primerjanje cen med posameznimi izdelki in storitvami je, da so ti enaki oziroma homogeni. Lažje je najti enaka izdelka v dveh različnih državah kot pa enaki storitvi. Primerljivost cen storitev je med državami omejena zaradi tega, ker se same storitve med seboj razlikujejo po tem, kaj v ponudbo vključujejo in kakšna je njihova kvaliteta. Vzroki za razlike v storitvah so lahko zakonski predpisi, navade, običaji, pričakovanja potrošnikov in razvitost samega trga ter ponudbe.

Osnova za izračun censkih paritet so bile povprečne cene opazovanih storitev (P_{SLO} in P_{BE}). Te so bile izračunane kot aritmetična sredina petih (izjemoma tudi štirih) popisanih cen v obeh državah za enako storitev.

3.1.2. Raven censke paritete

Izračune censkih paritet smo nadaljnje uporabili za izračun ravni censkih paritet oziroma censkih disparitet. Računali smo disparitete cen na ravni posameznih skupin in pa disparitete cen glede na celoten vzorec.

Pri disparitetah cen na ravni posameznih skupin (skupine so v tabelah označene z rimskimi številkami I-X) smo primerjali censko pariteto storitve s censko pariteto skupine, znotraj katere se storitev nahaja. Če je raven censke paritete višja (nižja) od 100, pomeni, da je

preučevana storitev v Sloveniji relativno dražja (cenejša) od povprečja skupine, znotraj katere se storitev nahaja. Disparitete cen na ravni posamezne skupine izračunamo s pomočjo naslednje enačbe:

$$\text{Raven censke paritete piva} = \frac{\text{Censka pariteta piva}}{\text{Censka pariteta gostinskih in hotelskih storitev}} * 100 = \frac{CP}{CP_{\text{skupina}}} * 100 \quad (3).$$

Slovenska cena piva je 2,58 €, belgijska cena pa 2,64 €. Censka pariteta piva je 0,98. Censka pariteta skupine gostinskih in hotelskih storitev pa znaša 0,69. Raven censke paritete piva je tako 142 $([(0,98/0,69)-1]*100)$, kar nam pove, da je pivo za 42 % dražje od povprečja cen opazovane skupine.

S tem načinom ugotavljamo disparitete maloprodajnih cen storitev v Sloveniji v primerjavi z določeno referenčno državo in pri tem predpostavljamo, da so censka razmerja v referenčni državi normalna.

V nadaljevanju smo primerjali censke paritete posameznih storitev z agregatno censko pariteto celotnega vzorca. Enačba za izračun je naslednja:

$$\text{Raven censke paritete piva} = \frac{\text{Censka pariteta piva}}{\text{Povprečna censka pariteta vseh storitev}} * 100 = \frac{CP}{ACP_{\text{storitev}}} * 100 \quad (4).$$

Agregatna censka pariteta predstavlja povprečno raven cen storitev v primerjavi z Belgijo, ACP_{storitev} je izračunana kot tehtano povprečje censkih paritet posameznih storitev. Sistem uteži je takšen, kot ga uporablja Statistični urad Republike Slovenije.

Razlaga izračunanih vrednosti je podobna kot v primeru disparitet glede na povprečje skupine. Raven censke paritete storitve glede na celoten vzorec pokaže, za koliko odstotkov je ta storitev v Sloveniji relativno dražja (če je bila raven censke paritete večja od 100) oziroma relativno cenejša (če je raven censke paritete manjša od 100) od povprečja celotnega vzorca v Sloveniji.

Tako je pivo s censko pariteto 0,98 za 46 % dražje od povprečja celotnega vzorca preučevanih storitev v Sloveniji, ki znaša 0,67 $([(0,98/0,67)-1]*100)$.

Sedaj, ko smo podrobneje opisali metodologijo izračunavanja censkih paritet, ravni censkih paritet in agregatno censko pariteto, nadaljujemo s predstavitvijo rezultatov raziskave.

3.2. Rezultati primerjave cen storitev med Slovenijo in Belgijo

Popisana košarica obsega 100 storitvenih postavk. Te storitve so razdeljene v deset skupin. To so: obrtne storitve in popravila, osebne in druge storitve, stanarina, komunalne storitve, finančne in druge storitve, storitve za izobraževanje in kulturo, storitve družbenega varstva, prometne storitve, komunikacije ter gostinske in hotelske storitve. Slednja skupina je sestavljena iz treh podskupin: gostinskih storitev, hotelskih storitev in hitre hrane.

Popis cen je temeljil na zbiranju petih drobnoprodajnih cen za vsako storitev v obeh državah. Popisovanje cen je v Belgiji potekalo v mesecu januarju, v Sloveniji pa v februarju leta 2009. Lokacije popisovanja so bila večja slovenska (Maribor, Ljubljana, Portorož, Celje in Rogaška Slatina) in belgijska mesta (Gent, Bruselj, Brugge, Antwerpen). Pri delu smo izhajali iz predpostavke o zadostni stopnji istovrstnosti proučevanih storitvenih kategorij, čeprav razlike v specifikaciji storitev med državami niso neobičajne. V našem primeru je bila primerljivost storitev zlasti otežena v skupini komunalnih in finančnih storitev. Pri izračunu cenovnih neskladij smo izhajali tudi iz predpostavke, da so censka razmerja v Belgiji za primer Slovenije referenčna.

Preden bomo predstavili vsako izmed naštetih skupin storitev, se bomo sprva osredotočili na agregatno raven cen storitev v Sloveniji.

3.2.1. Raven cen storitvenih skupin v Sloveniji v primerjavi z Belgijo

Cene storitev so bile v Sloveniji v začetku leta 2009 v povprečju za 33 % nižje kot v Belgiji. Ker je agregatna raven cen znašala 0,67, to pomeni, da je slovenski potrošnik v povprečju za neko storitev plačal le 67 % zneska, ki ga je plačal belgijski potrošnik za enako storitev (tabela 10).

Tabela 10: Censke paritete proučevanih skupin storitev (februar 2009)

Št.	SKUPINA STORITEV	Censka pariteta (CP)
I	OBRTNE STORITVE IN POPRAVILA	0,74
II	OSEBNE IN DRUGE STORITVE	0,71
III	STANARINA	0,62
IV	KOMUNALNE STORITVE	0,34
V	FINANČNE IN DRUGE STORITVE	0,87
VI	STORITVE ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO	0,74
VII	STORITVE DRUŽBENEGA VARTSVA	0,48
VIII	PROMETNE STORITVE	0,79
IX	GOSTINSKE IN HOTELSKE STORITVE	0,69
X	KOMUNIKACIJE	0,72
	STORITVE SKUPAJ (ACP_{storitev})	0,67

Vse skupine storitev so v Sloveniji cenejše v primerjavi z Belgijo. Najcenejše so komunalne storitve, ki predstavljajo v povprečju le 34 % cene istovrstnih storitev v Belgiji. Storitve družbenega varstva so v Sloveniji cenejše za 52 %. Med 30 % in 40 % so cenejše gostinske in hotelske storitve ter stanarina. Od 20 % do 30 % so cenejše osebne in druge storitve, komunikacije, obrtne storitve in popravila, storitve za izobraževanje in kulturo ter prometne storitve. Cenam v Belgiji so se najbolj približale cene finančnih in drugih storitev; te so bile v Sloveniji cenejše za 13 %.

3.2.2. Obrtne storitve in popravila

Obrtne storitve in popravila dosegajo v Sloveniji 74 % povprečne ravni cen enake skupine storitev v Belgiji (tabela 11). Za 50 % belgijske cene si lahko pri nas privoščimo šivanje ženskega krila, šivanje moške obleke pa za 52 % belgijske cene. Opazimo lahko, da so storitve, ki zahtevajo več vloženega dela, v Sloveniji znatno cenejše kakor v Belgiji. Popravilo radia, televizorja in štedilnika je občutno cenejše v Sloveniji in to za 60 % do 70 %. Cena popravila štedilnika dosega 45 % povprečja cen obrtnih storitev in popravil, medtem ko na drugi strani dosega 50 % povprečja cen vseh storitev v Sloveniji. Zamenjava gum,

barvanje prostorov in izdelava ključa je v Sloveniji za 30 % do 40 % cenejše. Najbolj se belgijski ravni cen približajo zamenjava oljnega filtra (za 14 % nižja slovenska cena od belgijske), popravilo avtomobila (za 13 % cenejše) in pa podplatenje čevljev (za 8 % nižja cena v Sloveniji).

Tabela 11: Censke paritete in raven censkih paritet obrtnih storitev in popravil (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
1	Šivanje moške volnene obleke	komplet	0,52	70
2	Krajsanje moških hlač	kos	0,80	108
3	Šivanje ženskega krila	kos	0,50	68
4	Podplatenje čevljev	par	0,92	124
5	Popravilo pet	par	0,75	101
6	Popravilo radia	ura	0,39	53
7	Popravilo televizorja	ura	0,36	48
8	Popravilo štedilnika	ura	0,33	45
9	Popravilo avtomobila	ura	0,87	117
10	Pranje avta	kos	0,66	89
11	Zamenjava olja in filtra	kos	0,86	116
12	Zamenjava gum	kos	0,65	87
13	Barvanje prostorov	m ²	0,69	93
14	Izdelava ključa	kos	0,64	86
I	OBRTNE STORITVE IN POPRAVILA		0,74	100

Podplatenje čevljev najbolj presega povprečje cen obrtnih storitev in popravil v Sloveniji, in sicer za 24 %, poleg tega pa ta storitev v opazovani skupini storitev najbolj presega agregatno raven cen storitev (za 37 %). Sledita popravilo avtomobila in zamenjava olja; prva storitev presega povprečje cen preučevane skupine za 17 %, druga pa za 16 %.

3.2.3. Osebnostne in druge storitve

Cene osebnih in drugih storitev v Sloveniji so v povprečju za 29 % nižje kot v Belgiji (tabela 12). Najcenejša storitev v Sloveniji je razvijanje barvnih fotografij. Ta storitev namreč dosega le 56 % cene enake storitve v Belgiji, od povprečja preučevane skupine storitev je cenejša za 22 %, od povprečja cen vseh storitev pa je cenejša za 17 %. Dvostransko fotokopiranje, razvijanje barvnega filma in obisk solarija je cenejše za 10 % do 20 %, medtem ko je fotografiranje za osebno izkaznico samo za 8 % cenejše kakor v Belgiji in tako presega povprečje cen preučevane skupine za 30 %, agregatno raven cen pa za 38 %.

Tabela 12: Censke paritete in raven censkih paritet osebnih in drugih storitev (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
15	Moško striženje	1-krat	0,71	100
16	Žensko striženje (srednje dolgi las)	1-krat	0,76	108
17	Trajna ondulacija	1-krat	0,67	94
18	Barvanje las (srednje dolgi las)	1-krat	0,60	85
19	Obisk solarija	1 min	0,85	120
20	Kemično čiščenje moške obleke	kos	0,66	92
21	Kemično čiščenje ženskega plašča	kos	0,67	94
22	Pranje srajce	kos	0,68	97
23	Pranje posteljne rjuhe	kos	0,78	110
24	Fotografiranje za osebno izkaznico	8 slik	0,92	130
25	Razvijanje barvnega filma	kos	0,85	120
26	Razvijanje barvnih fotografij	kos	0,56	78
27	Dvostransko fotokopiranje	list	0,84	119
II	OSEBNE IN DRUGE STORITVE		0,71	100

Prav tako kot pri obrtnih storitvah in popravilih lahko tudi tukaj opazimo, da so storitve, ki so bolj kot ne avtomatizirane, v Sloveniji le malo cenejše, medtem ko so pri ostalih storitvah, kjer je potrebna določena količina človeškega dela, večje cenovne razlike. Razlago za to lahko poiščemo v samih stroških dela, ki so v Belgiji višji.

3.2.4. Stanarina

V Sloveniji so stanarine v središčih večjih mest (Ljubljana, Maribor) dokaj visoke, ampak še vedno precej nižje kakor v Belgiji. Za kvadratni meter dvosobnega stanovanja v središču mesta je potrebno v Sloveniji odšteti 28 % manj kot v Belgiji. Najem dvosobnega stanovanja je za 15 % dražji od povprečja cen preučevane skupine storitev in za 7 % dražji od povprečja cen celotnega vzorca storitev v Sloveniji. Najem garsonjere je v Sloveniji cenejši za 36 %, najem trosobnega stanovanja pa je cenejši za 49 % v primerjavi z Belgijo (tabela 13). Stanarina za trosobno stanovanje je za 18 % nižja od povprečja cen skupine storitev stanarina in pa za 23 % nižja od agregatne ravni cen.

Tabela 13: Censke paritete in raven censkih paritet skupine storitev stanarina (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
28	Stanarina (center mesta, dvosobno stanovanje)	m ²	0,72	115
29				
30	Stanarina (center mesta, garsonjera)	m ²	0,64	103
	Stanarina (center mesta, trosobno stanovanje)	m ²	0,51	82
III	STANARINA		0,62	100

3.2.5. Komunalne storitve

Komunalne storitve so v Sloveniji cenejše za 66 % (tabela 14). Najbolj izstopa voda za gospodinjstvo, ki dosega le 22 % cene enake storitve v Belgiji in je tako tudi najcenejša storitev v skupini komunalne storitve (za 36 % je cenejša od povprečja cen preučevane skupine), od povprečja cen celotnega vzorca pa je cenejša kar za 68 %. Domnevamo, da so takšne razlike v ceni zaradi tega, ker smo v Belgiji popisali cene le v večjih mestih, kjer je seveda gospodinjstva voda dražja, medtem ko smo v Sloveniji popisali ceno vode tudi v manjših mestih, kjer je voda cenejša. Drug razlog za visoke cene vode v Belgiji pa je lahko tudi večja poselitev na km² kot v Sloveniji, kar pomeni omejeno in racionalnejšo uporabo vode.

Tabela 14: Censke paritete in raven censkih paritet komunalnih storitev (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
31	Voda za gospodinjstvo	m ³	0,22	64
32	Kanalščina	m ³	0,48	140
33	Odvoz smeti	m ³	0,41	122
34	Ogrevanje stanovanja na daljavo	meseč	0,31	92
35	(toplarna)	ura	0,63	186
36	Parkiranje (garaža)	ura	0,52	154
	Parkiranje (na prostem)			
IV	KOMUNALNE STORITVE		0,34	100

Ogrevanje stanovanja na daljavo nas mesečno stane v Sloveniji za 69 % manj kot v Belgiji. Visoke cene ogrevanja stanovanja v Belgiji prisili mnogo tamkajšnjih prebivalcev, da imajo čim manjša stanovanja, ponavadi enosobna, ali pa da v večjem stanovanju živi več oseb, tako

da se stroški na osebo porazdelijo. Cena ogrevanja je v Belgiji sestavljena iz cene porabljene energije, cene dobave energije in davka.

V tej skupini storitev se belgijskim cenam še najbolj približa cena ure parkiranja v garaži, ki je nižja v Sloveniji za 37 % in kar za 86 % presega povprečje cen skupine komunalnih storitev, od povprečja cen vseh storitev v Sloveniji pa je nižja za 6 %.

3.2.6. Finančne in druge storitve

Finančne in druge storitve so v povprečju v Sloveniji cenejše za 13 % (tabela 15). Najcenejše je zavarovanje stanovanja, ki dosega 61 % cene v Belgiji, od povprečja cen vseh storitev pa je cenejše za 9 %. Sledijo stroški vodenja računa pri poslovni banki, ki so v Sloveniji cenejši za 33 %. Cena tehničnega pregleda vozila je v Sloveniji nižja za 4 % in za 11 % višja od povprečja cen preučevane skupine storitev. Cena tehničnega pregleda vozila sicer presega agregatno raven cen storitev za 44 %.

Tabela 15: Censke paritete in raven censkih paritet finančnih in drugih storitev (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
37	Zavarovanje stanovanja	leto	0,61	70
38	Stroški vodenja računa	mes.	0,67	77
39	Tehnični pregled vozila	leto	0,96	111
40	Obvezno zavarovanje vozila	leto	0,90	103
V	FINANČNE IN DRUGE STORITVE		0,87	100

Pri tej skupini storitev je potrebno poudariti, da so storitve omejeno primerljive. Zavarovalnice v Sloveniji in prav tako v Belgiji uporabljajo pri zaračunavanju cen zavarovanja stanovanja različne kriterije; ponekod kvadraturu stanovanja ali pa število sob. Tudi banke ponujajo storitve, ki niso popolnoma enake. V Belgiji v nekaterih bankah ne zaračunavajo stroške vodenja računa komitentov. Če pa banka zaračuna ta znesek, pa je ponavadi v stroške vodenja računa vključena tudi spletna banka.

3.2.7. Storitve za izobraževanje in kulturo

Storitve za izobraževanje in kulturo so v Sloveniji v povprečju za 26 % cenejše kot v Belgiji (tabela 16). Vstopnica za nogometno tekmo je cenejša za 53 %, vstopnica za kino pa stane v Sloveniji za 48 % manj kot v Belgiji. Vstopnica za nogometno tekmo je za 37 % cenejša od povprečja cen preučevane skupine in za 30 % cenejša od povprečja cen celotnega vzorca. Ura tečaja tujega jezika je cenejša v Sloveniji za 43 %, izposoja DVD pa je cenejša za 38 % v Sloveniji v primerjavi z Belgijo.

Tabela 16: Censke paritete in raven censkih paritet storitev za izobraževanje in kulturo (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
41	Vozniški izpit		0,89	121
42	Vstopnica za kino	cel izpit	0,52	71
43	Izposoja DVD	kos	0,62	85
44	Vstopnica za gledališče	dan	0,69	93
45	Vstopnica za nogometno tekmo	kos	0,47	63
46	Izdatek za tečaj tujega jezika	kos	0,57	77
47	Internetni dostop	ura	0,49	67
48	Fitnes	dostop	0,91	124
49	Tečaj plesa	obisk	0,80	109
50	Paket (kabelska+internet)	8 obiskov	0,76	104
51	Kabelska televizija	mes.	0,88	120

VI	STORITVE ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO		0,74	100
----	--------------------------------------	--	------	-----

Belgijski ravni cen so se najbolj približale naslednje storitve: enkratni obisk fitnesa (91 % cene primerljive storitve v Belgiji), vozniški izpit (89 % cene primerljive storitve v Belgiji) in kabelska televizija (88 % cene primerljive storitve v Belgiji). Cena enkratnega obiska fitnesa presega povprečje cen skupine storitve za izobraževanje in kulturo za 24 %, medtem ko agregatno raven cen ta storitev presega za 36 %.

3.2.8. Storitve družbenega varstva

Storitve družbenega varstva so v Sloveniji v povprečju za 52 % cenejše kot v Belgiji (tabela 17). Najcenejši storitvi sta bivanje v enoposteljni sobi v študentskem domu in bivanje v dijaškem domu (obe storitvi sta za 59 % cenejši kot v Belgiji, od povprečja cen preučevane skupine storitev sta cenejši za 13 %, od povprečja cen vseh storitev pa sta cenejši za 38 %). Vrtci v Sloveniji so prav tako cenejši in od tistih v Belgiji, in sicer za 45 %.

Tabela 17: Censke paritete in raven censkih paritet storitev družbenega varstva (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
52	Izdatek za vrtec (polna cena)	mes.	0,55	116
53	Izdatek za študentski dom	mes.	0,41	87
54	Izdatek za dijaški dom	mes.	0,41	87
VII	STORITVE DRUŽBENEGA VARSTVA		0,48	100

3.2.9. Prometne storitve

Prometne storitve so v povprečju v Sloveniji za 21 % cenejše kot v Belgiji (tabela 18). Edina storitev, ki je v Sloveniji dražja kot v Belgiji, je delavska mesečna karta za mestni potniški promet. Ta je dražja za 15 % in presega povprečje cen preučevane skupine za 45 %, agregatno raven cen storitev pa za 72 %. Možni vzrok za takšno cenovno razliko je v tem, da je v Belgiji največji nacionalni prevoznik De Lijn, pod katerega spadajo avtobusi, vlaki in tramvaji. Tako so v mestih tarife poenotene in v delavsko mesečno karto ni vključena samo vožnja z avtobusom, ampak tudi s tramvajem. Naslednji možni vzrok pa je tudi, da so belgijska mesta zelo gosto poseljena in belgijske oblasti vzpodbujajo, da se tamkajšnji prebivalci poslužujejo javnih prevoznih sredstev, zaradi tega so tudi cene delavskih mesečnih kart dostopnejše.

Tabela 18: Censke paritete in raven censkih paritet prometnih storitev (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$
55	Delavska mesečna karta (MPP)	mes.	1,15	145
56	Mestni potniški promet	voz.	0,85	108
57	Avtobus (60 km)	voz.	0,73	93
58	Taksi v mestu	km	0,51	65
59	Najem vozila	dan	0,72	91
60	Letalska vozovnica (London-ekonomski razred)	voz.	0,87	110
61	Prevoz z vlakom	km	0,51	64
VIII	PROMETNE STORITVE		0,79	100

Vožnja z vlakom in s taksijem je v Sloveniji cenejša za 49 %. Obe storitvi sta cenejši za več kot 30 % od povprečja preučevane skupine storitev, prav tako pa sta za več kot 20 % cenejši od povprečja celotnega vzorca. Medkrajevni prevoz z avtobusom in najem vozila sta prav

tako cenejša v Sloveniji; prva storitev je za 27 % cenejša, druga storitev pa je za 28 % cenejša. Letalska vozovnica za London (ekonomski razred) pa je v Sloveniji cenejša za 13 % v primerjavi s tisto v Belgiji.

3.2.10. Gostinske in hotelske storitve

Gostinske in hotelske storitve so v povprečju v Sloveniji za 31 % cenejše od tistih v Belgiji (tabela 19). Te storitve presegajo agregatno raven cen preučevanega vzorca storitev za 3 %. Omenjena skupina je razdeljena v tri podskupine: gostinske storitve, hotelske storitve in hitra hrana.

Kadar odidemo v tujino, nas ponavadi presenetijo cene gostinskih storitev, bodisi da so cenejše bodisi dražje kot v Sloveniji. Prav tako kot celotna skupina storitev je tudi podskupina gostinskih storitev za 31 % cenejša v Sloveniji. Najbolj izstopa cena kozarca namiznega vina, ki je za 63 % nižja v Sloveniji. Cena namiznega vina je sicer za 46 % nižja od povprečja cen preučevane skupine storitev in za 45 % nižja od agregatne ravni cen. V Belgiji so cene alkoholnih pijač, še posebej žganja in vina, zelo visoke. Višje cene pijač so še posebej v središčih mest, uglednih četrtih in tudi v turističnih krajih. Cene kave, žganja, Whiskey-ja, dunajskega zrezka in špagetov po bolonjsko so v Sloveniji nižje za 40 % do 50 % v primerjavi s tistimi v Belgiji. Porcija palačink je v Sloveniji cenejša samo za 10 %, pivo pa stane skoraj enako kot v Belgiji.

Večja razlika v ceni je pri prenočevanju v hotelu s tremi zvezdicami v enoposteljni sobi, ki je v Sloveniji cenejša za 31 %. Prenočevanje v dvoposteljni sobi, prav tako v hotelu enake kategorije, pa je cenejša za 11 % (povprečje cen hotelskih storitev presega za 29 %, agregatno raven cen pa za 33 %). Hotelske storitve so sicer v povprečju v Sloveniji za 20 % cenejše od tistih v Belgiji, povprečje cen skupine gostinskih in hotelskih storitev pa presegajo za 17 %.

Tabela 19: Censke paritete in raven censkih paritet gostinskih in hotelskih storitev (februar 2009)

Št.	STORITEV	Enota mere	Censka pariteta (CP) P_{SLO}/P_{BE}	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina})^* 100$
62	Coca-cola	0,25 l	0,84	122
63	Pivo (steklenica)	0,33 l	0,98	142
64	Črna kava	skodel.	0,55	80
65	Namizno belo vino	dc	0,37	54
66	Žganje	0,02 l	0,51	74
67	Whiskey	0,02 l	0,55	81
68	Mineralna voda	0,33 l	0,69	100
69	Gosti sadni sok	0,25 l	0,86	125
70	Čaj z limono	skodel.	0,61	88
71	Pizza	kos	0,64	94
72	Dunajski zrezek	kos	0,51	74
73	Špageti po bolonjsko	porcija	0,59	86
74	Mešana solata	porcija	0,83	121
75	Palačinke	porcija	0,90	132
76	Goveja juha	porcija	0,81	118
	GOSTINSKE STORITVE		0,69	101
77	Prenočevanje v hotelu ***			
78	(enoposteljno)	noč	0,69	101
	Prenočevanje v hotelu ***			
	(dvoposteljno)	noč	0,89	129
	HOTELSKE STORITVE		0,80	117
79	Hamburger	kom.	0,59	86
80	Big Mac	kom.	0,67	97
81	McChicken	kom.	0,65	94
82	Fish Mac	kom.	0,67	97
83	Chicken McNuggets	6 kom.	0,36	52
84	Pijača	0,5 l	0,83	121
85	Sladoled	kom.	0,58	85

86	Krompirček – veliki	kom.	0,68	99
87	Happy Meal	kom.	0,63	91
	HITRA HRANA		0,63	91
IX	GOSTINSKE IN HOTELSKES STORITVE		0,69	100

Hitra hrana ameriške multinacionalke McDonald's nam služi kot primerljiv vir podatkov za izračun ravni cen v Sloveniji in Belgiji. McDonald's restavracije imajo enake standarde priprave hrane, tako se hamburger v Sloveniji ne razlikuj od hamburgerja v Belgiji. Storitve so enake po obsegu in kvaliteti, se pravi, da so popolnoma primerljive. Razlike v ceni zato niso posledica delne primerljivosti storitev, ampak so posledica drugih dejavnikov, ki povzročajo razlike v cenah istovrstnih storitev med državama.

Censka pariteta skupine hitre hrane je 0,63, kar pomeni, da je hitra hrana v povprečju v Sloveniji za 37 % cenejša kot v Belgiji. Najcenejši v tej skupni so Chicken McNuggets, ki so za 48 % cenejši od povprečja skupine hitra hrana. Pijača pa je v tej skupini najdražja, saj presega povprečje cen skupine hitra hrana za 21 %, agregatno raven cen storitev pa za 25 %.

3.2.11. Komunikacije

Skupina komunikacij je v povprečju v Sloveniji za 28 % cenejša kot v Belgiji (tabela 20). Najcenejša je pri nas znamka za pismo, ta dosega le 39 % cene primerljive storitve v Belgiji. Znamka za pismo je za 46 % cenejša od povprečja cen skupine komunikacije, od povprečja cen celotnega vzorca storitev pa je cenejša za 42 %. Sledi ji mesečna ISDN naročnina, ki je v Sloveniji za 48 % cenejša.

Na drugi strani pa izstopajo storitve, ki so v Sloveniji dražje kot v Belgiji. Telegram je v Sloveniji za 55 % dražji kot v Belgiji in presega povprečje cen skupine komunikacij za 114 %, agregatno raven cen pa za 132 %. Pogovor v mobilno omrežje je v Sloveniji dražji za 20 %, GSM aparat brez naročnine pa je dražji 2 %.

Tabela 20: Censke paritete in raven censkih paritet storitev skupine komunikacije (februar 2009)

Št.	STORITVE	Enota mere	Censka pariteta (CP) $P_{SLO/P_{BE}}$	Raven censke paritete $(CP/CP_{skupina}) * 100$	Raven censke paritete $(CP/ACP_{storitev}) * 100$
88	Znamka za pismo (doma)	kos	0,39	54	58
89	Priporočeno pismo (doma)	kos	0,78	108	117
90	Poštnina za paket	2 kg	0,78	107	116
91	Telegram	kos	1,55	214	232
92	GSM impulz (fiksno omrežje, predplačniški paket)	impulz	0,64	89	96
93	GSM impulz (fiksno omrežje, naročniki)	impulz	0,72	100	108
94	GSM aparat (brez naročnine)	kos	1,02	140	152
95	SIM kartica (prednaročniška, brez impulzov)	kos	0,95	131	142
96	Nacionalni pogovor	min.	0,65	90	98
97	Pogovor v tujino	min.	0,63	86	94
98	Pogovor v mobilno omrežje	min.	1,20	165	179
99	Telefonska naročnina (analogna)	mes.	0,60	83	90
100	ISDN naročnina	mes.	0,52	72	78
X	KOMUNIKACIJE		0,72	100	108

Tudi pri tej skupini storitev se je pojavljala težava v primerljivosti. Belgijske poštno storitve niso popolnoma identične slovenskim. Razlikujejo se po obsegu in tudi po hitrosti dostave. Tudi pri telekomunikacijskih storitvah se razlikujejo naročniški in predplačniški paketi po ceni minute pogovora in mesečni naročnini.

4. Sklepne ugotovitve

Agregatna raven cen, izračunana iz popisanih drobnoprodajnih cen storitev, je februarja leta 2009 znašala 0,67. Podatek pomeni, da so bile cene storitev v Sloveniji v začetku tega leta v povprečju za 33 % nižje kot v Belgiji.

Najdražja storitev je pošiljanje telegrama, ki je v Sloveniji za 55 % dražja kot v Belgiji (tabela 21). Sledi minuta pogovora v mobilno omrežje, ki je v Sloveniji dražja za 20 %. Delavska mesečna karta je na tretjem mestu (+15 %), GSM aparat na četrtem (+2 %), pivo pa je na petem mestu (-2 %).

Tabela 21: Pet najdražjih storitev v Sloveniji (februar 2009)

<i>Mesto</i>	<i>STORITEV</i>	<i>Censka pariteta (CP)</i>
1.	Telegram	1,55
2.	Pogovor v mobilno omrežje	1,20
3.	Delavska mesečna karta (MPP)	1,15
4.	GSM aparat (brez naročnine)	1,02
5.	Pivo (steklenica)	0,98

Najcenejša storitev v Sloveniji v okviru preučevanega vzorca je voda za gospodinjstvo; v primerjavi z Belgijo je absolutno cenejša za 78 % (tabela 22). Na drugem mestu je mesečno ogrevanje stanovanja na daljavo, ki je v Sloveniji cenejše za 69 %. Tretje mesto zaseda popravilo štedilnika (-67 %) in na četrtem mestu sta popravilo televizorja in Chicken McNuggets (-64 %). Na petem mestu je namizno belo vino, ki je cenejše v Sloveniji za 63 %.

Tabela 22: Pet najcenejših storitev v Sloveniji (februar 2009)

<i>Mesto</i>	<i>STORITEV</i>	<i>Censka pariteta (CP)</i>
1.	Voda za gospodinjstvo	0,22
2.	Ogrevanje stanovanja na daljavo (toplarna)	0,31
3.	Popravilo štedilnika	0,33
4.	Popravilo televizorja	0,36
	Chicken McNuggets	0,36
5.	Namizno belo vino	0,37

Med preučevanimi skupinami storitev so relativno najdražje finančne in druge storitve s censko pariteto 0,87. Sledijo prometne storitve (0,79), obrtne storitve in popravila ter storitve za izobraževanje in kulturo (obe skupini 0,74). Na petem mestu so komunikacije s censko pariteto 0,72.

Relativno najcenejše so v Sloveniji komunalne storitve s censko pariteto 0,34. Sledijo jim storitve družbenega varstva (0,48), stanarina (0,62), gostinske in hotelske storitve (0,69) ter osebne in druge storitve s censko pariteto 0,71.

Slovensko gospodarstvo zaostaja za belgijskim, kar se kaže skozi razlike v makroekonomskih parametrih. Razlike v razvitosti gospodarstev se odražajo tudi v ravni cen. Tako je bila leta 2007 raven cen v Sloveniji za 22,2 % nižja od povprečja EU-27, cene v Belgiji pa so presegale evropsko povprečje za 6,3 % (Eurostat 2009a).

V okviru Programa mednarodne primerjave cen (ICP 2005, 25-26) je leta 2005 belgijski BDP na prebivalca po kupni moči presegal svetovno povprečje za 257,6 %. Slovenski BDP na prebivalca je bil istega leta nekoliko nižji, svetovno povprečje je presegal za 156,4 %. Raven cen je bila v Belgiji leta 2005 za 39 % nad svetovno ravnjo, medtem ko je raven cen v Sloveniji bila za 5 % nižja od svetovnega povprečja. Po ocenah Eurostata (2009a) naj bi lani

slovenski BDP na prebivalca dosegel 78,4 % belgijskega BDP na prebivalca. Ti podatki nam dajo vedeti, da je Belgija izredno razvito gospodarstvo ne samo v evropskem, marveč tudi v svetovnem merilu. Tudi Slovenija velja za razvito državo, vendar bo še rabila nekaj časa, da bo dosegla raven najrazvitejših držav sveta.

Na osnovi izvedene raziskave drobnoprodajnih cen storitev v Sloveniji in Belgiji smo ugotovili, da je povprečna raven cen storitev v Sloveniji februarja 2009 dosegla 67 % raven cen storitev v Belgiji. Ta rezultat je v skladu z ocenami Eurostata (2009a), in sicer da je bila lani raven cen storitev v Belgiji za 21 % višja kot v državah EU-27, v Sloveniji pa so bile cene storitev nižje za 25 % od povprečja EU-27. Čeprav so na splošno cene storitev v Belgiji višje kakor v Sloveniji, pa je zanimivo, da so nekatere storitve v Sloveniji absolutno dražje kakor v Belgiji. Razloge za to bi lahko poiskali v premajhni konkurenci med ponudniki. Iz tega bi lahko prišli do zaključkov, da ni samo cenovna konvergenca razlog za zvišanje cen, marveč da so visoke cene lahko tudi posledica nepravilnega delovanja trga.

Opravljen primerjava cen storitev med Belgijo in Slovenijo bi nam lahko v prihodnje služila kot odskočna deska za nadaljnje raziskave, ki bi se sprva lahko osredotočile na pogostejše izvajanje primerjave cen in na razširitev števila popisnih mest v obeh državah.

Povzetek

Slovenija in Belgija sta članici EU in EMU. Pomembnejše zunanjetrgovinske partnerice obeh držav so članice Evropske unije. Kljub nekaterim skupnim točkam pa je med njima mnogo razlik. Po poročanju Eurostata (2009a) naj bi slovenski BDP lani zaostajal za povprečjem EU-27 za 10,2 %, belgijski BDP na prebivalca pa naj bi bil lani višji od evropskega povprečja za 14,6 %.

Slovenski BDP na prebivalca je do leta 2008 rasel po višji stopnji kakor belgijski. Višji BDP se je odrazil tudi v višjih plačah in posledično v višjih cenah izdelkov in storitev. Da bi ugotovili, do katere mere se je slovensko gospodarstvo približalo razvitejšim članicam EU smo v diplomskem seminarju primerjali cene 100 storitev med Slovenijo in Belgijo, ki smo jih razdelili v 10 skupin. Za vsako storitev smo posneli 5 drobnoprodajnih cen v različnih mestih v Sloveniji in Belgiji. Na podlagi izračunov smo prišli do naslednjih zaključkov:

- Agregatna censka pariteta znaša 0,67. To pomeni, da so cene storitev v Sloveniji v povprečju za 33 % nižje v primerjavi z Belgijo.
- Med preučevanimi skupinami storitev so relativno najdražje finančne in druge storitve s censko pariteto 0,87. Sledijo prometne storitve (0,79), obrtne storitve in popravila ter storitve za izobraževanje in kulturo (obe skupini 0,74) in komunikacije s censko pariteto 0,72.
- Relativno najcenejše so komunalne storitve s censko pariteto 0,34. Sledijo jim storitve družbenega varstva (0,48), stanarina (0,62), gostinske in hotelske storitve (0,69) ter osebne in druge storitve s censko pariteto 0,71.

Upoštevajoč dejstvo, da je Slovenija v procesu gospodarske konvergenca in da se raven cen zvišuje, so cene nekaterih storitev vendarle visoke. Da bi se Slovenija izognila neutemeljenemu povišanju cen mora vzpostaviti konkurenčnejšo tržno okolje, v katerem bodo višje cene odraz boljše kakovosti storitev.

Ključne besede: Slovenija, Belgija, stopnja razvitosti, storitve, raven cen, konvergenca, censka pariteta, censka dispariteta.

Abstract

Slovenia and Belgium are both members of the EU and the EMU. Their important trading partners are also members of the EU. Although they have some common characteristics, there are many differences between them. According to the Eurostat (2009a), the Slovene GDP per capita in 2008 should be for 10,2 % under the EU-27 average. Belgium GDP per capita for last year is estimated to be for 14,6 % better than the European average.

Slovene GDP per capita growth rate was higher than Belgian one until 2008. Higher GDP has had consequences in higher wages and in higher prices of products and services. To find out in which phase of convergence Slovene economy exactly is, we have made a price comparison of 100 services between Slovenia and Belgium. For every service we took five prices in different cities in Slovenia and Belgium. We obtained the following results:

- Prices of services in Slovenia are reaching on average 67 % of Belgium level.
- Most expensive group of services in Slovenia are financial and other services with price parity of 0,87. Close by are transportation (0,79); services and repair and education and culture (both 0,74); and communication services (0,72).
- The cheapest group of services are utility services with price parity of 0,34. They are followed by social care services (0,48); rents (0,62); restaurants and hotels (0,69); and personal and other services (0,71).

Some prices of services in Slovenia are high, although we consider the fact that Slovenia is in the phase of convergence and that the price level is raising. To avoid this anomaly the Slovene government should encourage fair competition among market players. This will eventually lead to the state where higher prices will be justified by better quality.

Key words: Slovenia, Belgium, rate of development, services, price level, convergence, price parity, price disparity.

Literatura

1. Federal Public Service Finance (2009a). *Belgian Stability Programme (2009-2013)*. Dosegljivo na: http://stabilityprogramme.be/en/Stability_program_2009_2013_Belgium_Cabinet_Finances_20090424_EN.pdf (1. 6. 2009)
2. Jousten Alain, Lefèbvre Mathieu, Perleman Sergio in Pestieau Pierre. 2008. *The Effects of Early Retirement on Youth Unemployment: The Case of Belgium*. IMF Working Paper 08/30. Dosegljivo na: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2008/wp0830.pdf> (6. 6. 2009)
3. Kračun Davorin, Jagrič Timotej, Ovin Rasto, Bekö Jani, Boršič Darja in Šlebinger Monika. 2006. *Primerjava cen in plač Slovenije z Avstrijo in Madžarsko*. Inštitut za ekonomsko diagnozo in prognozo – IEDP. Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru.
4. Malačič, Janez. 2006. *Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela*. Ljubljana: EF. Dosegljivo na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/trendi_zaposlovanja_migracij_slo_povzetek.pdf (15. 5. 2009)

Viri

1. Belgostat (2009a) – *Belgian Foreign Trade*; on-line database. Dosegljivo na: <http://www.nbb.be/belgostat/DataAccesLinker?Lang=E&Code=buithand> (3. 6. 2009)
2. Belgostat (2009b) - *Economic Indicators for Belgium*; on-line database. Dosegljivo na: <http://www.nbb.be/app/cal/E/BelgoHome.htm> (5. 5. 2009)
3. BS - Banka Slovenije (2009). *Neposredne naložbe 2007*. Dosegljivo na: <http://www.bsi.si/iskalniki/ekonomski-odnosi-s-tujino.asp?MapaId=230> (16.6.2009)
4. European Commission (2009). *Economic Forecast Spring 2009*. Dosegljivo na: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/specpub_list12526.htm (22. 6. 2009)
5. Eurostat (2009a). *Economy and Finance*; on-line database. Dosegljivo na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes> (28. 5. 2009)
6. Eurostat (2009b) - *External and Intra-European Union trade*. 2009. Dosegljivo na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-CV-08-001/EN/KS-CV-08-001-EN.PDF (2. 7. 2009)
7. Eurostat (2009c). *First estimates for 2008: News release June 2009*. Dosegljivo na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-25062009-BP/EN/2-25062009-BP-EN.PDF (23. 5. 2009)
8. Eurostat (2009d) - *Living conditions in Europe 2008*. Dosegljivo na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DZ-08-001/EN/KS-DZ-08-001-EN.PDF (23. 5. 2009)
9. Federal Public Service (2009b). *Belgian Economy*. Dosegljivo na: <http://www.diplomatie.be/en/belgium/belgiumdetail.asp?TEXTID=49019> (1. 6. 2009)
10. ICP – International Comparison Program (2005). *International Comparison Program: Table of Results*. Dosegljivo na: <http://siteresources.worldbank.org/ICPINT/Resources/icp-final-tables.pdf> (12. 7. 2009)
11. IMF – International Monetary Fund (2002). *News: Belgium March 2002*. Dosegljivo na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pn/2002/pn0227.htm> (14. 5. 2009)
12. IMF - International Monetary Fund (2003). *News: Belgium March 2003*. Dosegljivo na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pn/2003/pn0324.htm> (14. 5. 2009)
13. NBB – National Bank of Belgium (2003). *Belgian Prime News 21 September*. Dosegljivo na: <http://www.bnb.be/doc/ts/Publications/BPNews/BPN21.pdf> (22. 4. 2009)

14. OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development. 2008. *Economic Outlook Volume 2008/2*. Štev.: 84. Pariz.
15. OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development. 2009. *Economic Survey of Belgium 2009: Coping with the crisis while pursuing structural reforms*. Dosegljivo na: http://www.oecd.org/document/13/0,3343,en_2649_34111_43239821_1_1_1_1,00.html (29. 8. 2009)
16. Računsko sodišče Republike Slovenije (2008). *Javni dolg Republike Slovenije: arhiv novic, november 2008*. Dosegljivo na: <http://www.rs-rs.si/rsrcs/rsrcs.nsf/I/K2F1D46CAC6515585C12574F9002970F5?openDocument> (22. 6. 2009)
17. SURS - Statistični urad Republike Slovenije (2009a) - *Demografsko in socialno področje: trg dela*. Dosegljivo na: http://www.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp (23. 6. 2009)
18. SURS (2009b) - *Ekonomsko področje*. Dosegljivo na: http://www.stat.si/doc/vsebina/03/BDP_1995-2007_temagr_SLO.xls (30. 5. 2009)
19. TDS – Travel Document Service (2009). *Belgium*. Dosegljivo na: <http://www.traveldocs.com/be/economy.htm> (1. 5. 2009)

Priloge

Tabela 1P: Povprečne cene, censke paritete in raven censkih paritet storitev med Slovenijo in Belgijo, februar 2009

Št.	Storitev	Enota mere	Cena v Sloveniji P _{SLO} (v €)	Cena v Belgiji P _{BE} (v €)	Censka pariteta (CP) P _{SLO} / P _{BE}	Raven censke paritete (CP/ACP _{storitev})*100
1	Šivanje moške volnene obleke	kompl.	126,00	242,00	0,52	78
2	Krajšanje moških hlač	kos	5,92	7,40	0,80	120
3	Šivanje ženskega krila	kos	31,60	63,00	0,50	75
4	Podplatenje čevljev	par	13,60	14,80	0,92	137
5	Popravilo pet	par	5,40	7,20	0,75	112
6	Popravilo radia	ura	12,00	30,40	0,39	59
7	Popravilo televizorja	ura	12,20	34,20	0,36	53
8	Popravilo štedilnika	ura	11,00	33,00	0,33	50
9	Popravilo avtomobila	ura	44,20	50,80	0,87	130
10	Pranje avta	kos	10,00	15,20	0,66	98
11	Zamenjava olja in filtra Vulkanizerska storitev (zamenjava gum)	kos	85,60	99,40	0,86	129
12	Zamenjava olja in filtra (zamenjava gum)	kos	5,12	7,90	0,65	97
13	Barvanje prostorov	m ²	1,80	2,62	0,69	103
14	Izdelava ključa	kos	2,88	4,50	0,64	96
I	OBRTNE STORITVE IN POPRAVILA				0,74	111
15	Moško striženje	1-krat	13,80	19,40	0,71	106
16	Žensko striženje (srednje dolgi las)	1-krat	26,00	34,00	0,76	114
17	Trajna ondulacija	1-krat	28,00	42,00	0,67	100
18	Barvanje las (srednje dolgi las)	1-krat	28,60	47,60	0,60	90
19	Obisk solarija	1min	0,47	0,56	0,85	128
20	Kemično čišč. m. obleke	kos	12,98	19,80	0,66	98
21	Kemično čišč. ž. plašča	kos	13,60	20,40	0,67	100
22	Pranje srajce	kos	1,56	2,28	0,68	102
23	Pranje posteljne rjuhe	kos	1,45	1,86	0,78	116
24	Fotografiranje za osebno izkaznico	8 slik	6,46	7,00	0,92	138
25	Razvijanje barvnega filma	kos	1,94	2,28	0,85	127
26	Izdelava barvnih fotografij	kos	0,14	0,25	0,56	83
27	Fotokopiranje (dvostransko)	list	0,08	0,09	0,84	126
II	OSEBNE IN DRUGE STORITVE				0,71	106
28	Stanarina (center mesta, dvosobno stanovanje)	m ²	544,00	758,00	0,72	107
29	Stanarina (center mesta, garsonjera)	m ²	226,00	352,00	0,64	96
30	Stanarina (center mesta, trosobno stanovanje)	m ²	844,00	1650,00	0,51	77
III	STANARINA				0,62	93
31	Voda za gospodinjstvo	m ³	0,58	2,69	0,22	32
32	Kanalščina	m ³	0,20	0,42	0,48	71
33	Odvoz smeti	m ³	10,59	25,60	0,41	62
34	Ogrevanje stanovanja na daljavo (toplarna)	mes.	70,40	224,60	0,31	47
35	Parkiranje (garaža)	ura	1,70	2,70	0,63	94
36	Parkiranje (na odprtem)	ura	1,10	2,10	0,52	78
IV	KOMUNALNE				0,34	51

	STORITVE					
--	----------	--	--	--	--	--

Tabela 1P (nadaljevanje): Povprečne cene, censke paritete in raven censkih paritet storitev med Slovenijo in Belgijo, februar 2009

Št.	Storitev	Enota mere	Cena v Sloveniji P _{SLO} (v €)	Cena v Belgiji P _{BE} (v €)	Censka pariteta (CP) P _{SLO} / P _{BE}
37	Zavarovanje stanovanja	leto	462,68	761,57	0,61
38	Stroški vodenja računa	mes.	1,88	2,80	0,67
39	Tehnični pregled vozila	leto	32,12	33,32	0,96
40	Obvezno zavarovanje vozila	leto	489,24	546,20	0,90
V	FINANČNE IN DRUGE STORITVE				0,87
41	Vozniški izpit	cel izpit	816,01	917,33	0,89
42	Vstopnica za kino	kos	4,61	8,80	0,52
43	Izposoja DVD	dan	2,06	3,30	0,62
44	Vstopnica za gledališče	kos	24,00	35,00	0,69
45	Vstopnica za nogometno tekmo	kos	16,98	36,40	0,47
46	Izdatek za tečaj tujega jezika	ura	5,45	9,60	0,57
47	Internet dostop	dostop	23,20	47,00	0,49
48	Fitness	obisk	6,92	7,60	0,91
49	Tečaj plesa	8 obiskov	59,40	74,00	0,80
50	Paket (kabelska+internet)	mes.	38,93	50,95	0,76
51	Kabelska televizija	mes.	13,87	15,72	0,88
VI	STORITVE ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO				0,74
52	Izdatek za vrtec (polna cena)	mes.	437,82	796,00	0,55
53	Izdatek za študentski dom	mes.	99,47	240,60	0,41
54	Izdatek za dijaški dom	mes.	201,80	489,60	0,41
VIII	STORITVE DRUŽBENEGA VARSTVA				0,48
55	Delavska mesečna karta (MPP)	mes.	30,98	27,00	1,15
56	Mestni potniški promet	voz.	1,02	1,20	0,85
57	Avtobus (60 km)	voz.	6,30	8,60	0,73
58	Taksi v mestu	km	1,08	2,10	0,51
59	Najem vozila	dan	38,00	52,60	0,72
60	Letalska vozovnica (London, ekonomski razred)	voz.	168,90	194,00	0,87
61	Prevoz z vlakom	km	0,08	0,15	0,51
VIII	PROMETNE STORITVE				0,79
62	Coca-cola	0,25 l	1,76	2,10	0,84
63	Pivo (steklenica)	0,33 l	2,58	2,64	0,98
64	Črna kava	skodel.	1,19	2,18	0,55
65	Namizno belo vino	dc	1,13	3,06	0,37
66	Žganje	0,02 l	2,24	4,40	0,51
67	Whiskey	0,02 l	2,88	5,20	0,55
68	Mineralna voda	0,33 l	1,32	1,92	0,69
69	Gosti sadni sok	0,25 l	1,84	2,14	0,86
70	Čaj z limono	skodel.	1,42	2,34	0,61
71	Pizza	kos	6,70	10,40	0,64
72	Dunajski zrezek	kos	6,98	13,70	0,51
73	Špageti po bolonjsko	porcija	5,78	9,80	0,59
74	Mešana solata (porcija)	porcija	2,90	3,50	0,83
75	Palačinke	porcija	2,98	3,30	0,90

76	Goveja juha	porcija	2,67	3,30	0,81
	GOSTINSKE STORITVE				0,69

Tabela 1P (nadaljevanje): Povprečne cene, censke paritete in raven censkih paritet storitev med Slovenijo in Belgijo, februar 2009

Št.	Storitev	Enota mere	Cena v Sloveniji P _{SLO} (v €)	Cena v Belgiji P _{BE} (v €)	Censka pariteta (CP) P _{SLO} /P _{BE}
77	Prenočevanje v hotelu ***(enoposteljno)	noč	55,00	79,50	0,69
78	Prenočevanje v hotelu ***(dvoposteljno)	noč	103,40	116,60	0,89
	HOTELSKE STORITVE				0,80
79	Hamburger	kom.	1,00	1,70	0,59
80	Big Mac	kom.	2,40	3,60	0,67
81	McChicken	kom.	2,40	3,70	0,65
82	Fish Mac	kom.	2,40	3,60	0,67
83	Chicken McNuggets	6 kom	2,10	5,90	0,36
84	Pijača	0,5l	1,50	1,80	0,83
85	Sladoled	kom.	1,40	2,40	0,58
86	Krompirček - veliki	kom.	1,50	2,20	0,68
87	Happy Meal	kom.	2,70	4,30	0,63
	HITRA HRANA				0,63
IX	GOSTINSKE HOTELSKE STORITVE				0,69
88	Znamka za pismo (doma)	kos	0,23	0,59	0,39
89	Priporočeno pismo (doma)	kos	0,92	1,18	0,78
90	Poštnina za paket	2 kg	3,21	4,13	0,78
91	Telegram	kos	6,60	4,25	1,55
92	GSM impulz (fiksno omrežje, predplačniški paket)	impulz	0,17	0,27	0,64
93	GSM impulz (fiksno omrežje, naročniki)	impulz	0,15	0,21	0,72
94	GSM aparat (brez naročnine)	kos	466,50	458,50	1,02
95	SIM kartica (prednaročniška, brez impulzov)		12,91	13,60	0,95
96	Nacionalni pogovor	min.	0,03	0,04	0,65
97	Pogovor v tujino	min.	0,13	0,20	0,63
98	Pogovor v mobilno omrežje	min.	0,21	0,18	1,20
99	Tel. naročnina (analogna)	mes.	11,11	18,40	0,60
100	ISDN naročnina	mes.	16,06	30,64	0,52
X	KOMUNIKACIJE				0,72

Seznam tabel

Tabela 1: BDP na prebivalca v Sloveniji in Belgiji po pariteti kupne moči (EU-27=100)	7
Tabela 2: Delež zaposlenih v kmetijstvu, industriji in storitvah v EU-27, Belgiji in Sloveniji leta 2006 (% od vseh zaposlenih)	11
Tabela 3: Stopnja brezposelnosti v EU-27, Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2008 (v %).....	12
Tabela 4: Povprečne mesečne bruto plače v storitvenih dejavnostih v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2006 (za mesec oktober v €)	12
Tabela 5: Produktivnost dela v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2008 (EU-27=100)	12
Tabela 6: Primerjalne cenovne ravni v Sloveniji in Belgiji v obdobju 2000-2007 (EU-27=100)	16
Tabela 7: Izvoz, uvoz in saldo trgovinske bilance v Sloveniji in Belgiji v letih 2002-2007 (v mio €).....	18
Tabela 8: Primanjkljaj (-)/presežek (+) tekočega računa plačilne bilance v EU-27, Belgiji in v Sloveniji kot % BDP v obdobju 2004-2008.....	19
Tabela 9: Izvoz in uvoz blaga ter saldo trgovinske bilance Slovenija-Belgija v obdobju 2001-2007 (v 1000 €).....	19
Tabela 10: Censke paritete preučevanih skupin storitev (februar 2009).....	25
Tabela 11: Censke paritete in raven censkih paritet obrtnih storitev in popravil (februar 2009).....	26
Tabela 12: Censke paritete in raven censkih paritet osebnih in drugih storitev (februar 2009).....	26
Tabela 13: Censke paritete in raven censkih paritet skupine storitev stanarina (februar 2009).....	27
Tabela 14: Censke paritete in raven censkih paritet komunalnih storitev (februar 2009).....	27
Tabela 15: Censke paritete in raven censkih paritet finančnih in drugih storitev (februar 2009).....	28
Tabela 16: Censke paritete in raven censkih paritet storitev za izobraževanje in kulturo (februar 2009).....	28

Tabela 17: Censke paritete in raven censkih paritet storitev družbenega varstva (februar 2009).....	29
Tabela 18: Censke paritete in raven censkih paritet prometnih storitev (februar 2009).....	29
Tabela 19: Censke paritete in raven censkih paritet gostinskih in hotelskih storitev (februar 2009).....	30
Tabela 20: Censke paritete in raven censkih paritet storitev skupine komunikacije (februar 2009).....	31
Tabela 21: Pet najdražjih storitev v Sloveniji (februar 2009)	32
Tabela 22: Pet najcenejših storitev v Sloveniji (februar 2009)	32

Seznam slik

Slika 1: Rast realnega BDP na letni ravni v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008.....	8
Slika 2: Izdatkovna struktura BDP za Slovenijo in Belgijo za leto 2007	9
Slika 3: Stopnje rasti agregatnega povpraševanja v Belgiji (v % glede na prejšnje leto).....	9
Slika 4: Dodana vrednost po dejavnostih v Sloveniji in Belgiji v letih 2000 in 2008 (v % od skupne dodane vrednosti v osnovnih cenah)	10
Slika 5: Proračunski neto presežek/primanjkljaj v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008	13
Slika 6: Bruto javni dolg v Sloveniji, Belgiji in EU-27 v obdobju 2000-2008.....	14
Slika 7: Letno gibanje inflacije v Sloveniji, Belgiji in evroobmočju v obdobju 2000-2008.....	16
Slika 8: Relativna raven cen v Sloveniji in Belgiji v letih 2000 in 2008 (EU-27=100)	17
Slika 9: Struktura belgijskega izvoza blaga in storitev po državah (leto 2008).....	17
Slika 10: Struktura tujih neposrednih naložb v Sloveniji po državah investitoricah (v % od vrednosti vseh neposrednih naložb znotraj EU, leto 2007)	20
Slika 11: Belgijske neposredne naložbe v Slovenijo glede na dejavnosti (leto 2007)	20
Slika 12: Struktura slovenskih neposrednih naložb v tujini po državah prejemnicah (v % vrednosti neposrednih naložb v EU, leto 2007)	21